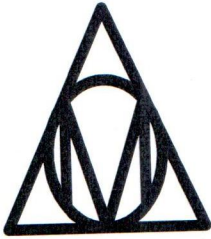

Број: 290/8

Датум: 24.09.2024 год.
Сомбор-Zombor

ДОМ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА СОМБОР

РАЗВОЈНИ ПЛАН УСТАНОВЕ 2024 - 2028.

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
КРАТАК ИСТОРИЈАТ ДОМА УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА СОМБОР	3
О НАШЕМ ДОМУ	4
ОСТАЛЕ УСЛУГЕ ДОМА.....	5
МИСИЈА И ВИЗИЈА ДОМА.....	6
НАША ВИЗИЈА.....	6
НАША МИСИЈА.....	6
АНАЛИЗА СТАЊА	7
НАШЕ СНАГЕ:.....	7
НАШЕ СЛАБОСТИ :	7
ОБЛАСТИ РАДА ИДЕНТИФИКОВАНЕ КАО КЉУЧНЕ ЗА ДАЉИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА ДОМА.....	8
АНАЛИЗА СТАЊА И ПЛАН АКТИВНОСТИ.....	9
1. АДАПТАЦИЈА УЧЕНИКА НА ЖИВОТ У ДОМУ.....	9
Јаке стране.....	9
Слабе стране	10
ЦИЉ РАЗВОЈА И УНАПРЕЂЕЊА РАДА ДОМА У ОВОЈ ОБЛАСТИ:.....	10
ПЛАН АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ АДАПТАЦИЈА УЧЕНИКА НА ЖИВОТ У ДОМУ.....	11
ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА У ПРОЦЕСУ УЧЕЊА	13
Јаке стране.....	13
Слабе стране	14
ЦИЉ РАЗВОЈА И УНАПРЕЂЕЊА РАДА ДОМА У ОВОЈ ОБЛАСТИ:.....	14
ПЛАН АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА У ПРОЦЕСУ УЧЕЊА.....	14
3. САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА.....	15
Јаке стране.....	15
Слабе стране	15
ЦИЉ РАЗВОЈА И УНАПРЕЂЕЊА РАДА ДОМА У ОВОЈ ОБЛАСТИ:.....	16
ПЛАН АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА.....	16
4. ЕТОС	17
Јаке стране.....	17
Слабе стране	19

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

ЦИЉ РАЗВОЈА И УНАПРЕЂЕЊА РАДА ДОМА У ОВОЈ ОБЛАСТИ:.....	19
ПЛАН АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ ЕТОС	19
НАЧИН ПРАЂЕЊА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ.....	22
ПРОГРАМ.....	24
ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА.....	24
ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ	51
ПРОГРАМ ПОСТУПАЊА УСТАНОВЕ У КРИЗНИМ ДОГАЂАЈИМА.....	64

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

УВОД

Закон о ученичком и студентском стандарду РС ("Сл. гласник РС", бр. 18/2010 и 55/2013, 27/2018 и 10/2019), Смернице за израду законом прописане документације у установама ученичког стандарда (Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Одељење за послове ученичког и студентског стандарда од 20.06.2019. године) и Статут Дома ученика, дефинишу Развојни план установе као један од важних докумената који доприноси ефикасном планирању и унапређивању рада и одрживости спровођења услуга у Дому ученика средњих школа Сомбор. Развојни план наше установе је донет у складу са одредбом члана 40. став 3. Закона о ученичком и студентском стандарду и то на период од 4 године и представља флексибилни документ који се може допуњавати и мењати у наредном периоду.

Развојним планом установе желимо да сагледамо постојеће стање, своје снаге и слабости и поставитимо јасне смернице и стратегије за побољшање рада и услова у Дому ученика.

КРАТАК ИСТОРИЈАТ ДОМА УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА СОМБОР

Још давне 1859. године, млади сомборски учитељ Никола Грујић покушао је да оснује интернат, те је сам опремио две неискоришћене просторије у школској згради. Тај покушај може се сматрати претечом правих интерната. Добротворна женска задруга је 1900/01. године основала алумнат за ученике Учитељске школе, а 1903. године је Професорски збор, на челу са Николом Вукићевоћем, упутио захтев Школском савету, у Сремским Карловцима, за подизање интерната уз Мушку учитељску школу. Интернат је отворен 1. октобра 1905. године и био је саставни део сомборске Српске учитељске школе и може се сматрати претечом нашег Дома. У интернату је постојало пет просторија за спавање, 4 за учење, 2 за хигијену и једна за надзорника. Овај интернат омогућио је смештај за педесетак ученика (дечака). До оснивања женског интерната дошло је тек 1921.године. Током свог постојања интернат се налазио на различитим локацијама и у различитим објектима. Године 1963. је изграђена зграда Дома ученика средњих школа у Сомбору, у близини школе и вежбаонице Учитељске школе „Аврам Мразовић“ и Учитељске школе, као део јединственог комплекса, где се Дом и данас налази.

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

О НАШЕМ ДОМУ

Дом ученика је васпитно-образовна установа у којој се обезбеђује смештај, исхрана, услови за учење, помоћ у учењу и организовано слободно време ученика који се школују у средњим школама у Сомбору.

Зграда Дома ученика у Сомбору је изграђена 1963. године са сутереном, приземљем и два спрата, укупне површине 3.100 м². Зграда је подигнута са равним кровом, као и друге две зграде у комплексу. За смештај ученика објекат је имао 52 собе са етажним хигијенско-санитарним чворовима и то на сваком спрату по два и у приземљу један (укупно 5, са 15 тоалета, 15 туш кабина и 30 лавабоа, са топлим и хладном водом). Данас, након реконструкције и доградње трећег спрата, укупна квадратура Дома је око 4.000 м², а Дом располаже са 89 соба и смештајним капацитетом од 253 места. Установа поред смештаја и бриге о деци врши и исхрану за око 150 студента, те поседује 2 трпезарије са укупно 240 места. Кухиња је опремљена најсавременијим апаратима. Јеловник садржи више јела за сваки оброк и у складу је са потребама узраста ученика.

Ученицима су обезбеђени услови за учење. Библиотека Дома има око 10.000 књига (приручника, енциклопедија, лексикона, лектира...). Уз библиотеку се налази учионица. Дом поседује и компјутерску учионицу са компјутерима прикљученим на кабловски интернет. За ученике су обезбеђене и сале за пројекције и књижевне вечери, за фолклор и модеран плес, за учење и рад секција. Установа у свом саставу има и домски кафић-затвореног типа, који тренутно не ради због ограничења броја запослених и радно ангажованих лица. Идеја је да у том простору ученици користе друштвене игре и читају часописе који ће бити одабрани за њихов узраст. За рекреативне садржаје обезбеђен је простор за стони тенис, билијар, пикадо и терени за одбојку/тенис и боћање. У установи постоји и добро опремљена теретана и мини сауна.

У складу са интересовањима ученика, у Дому је организовано више секција у којима ученици квалитетно проводе своје слободно време. У непосредној близини Дома налазе се спортски терени ОШ „Аврам Мразовић,, које ученици користе за своје рекреативне активности. За потребе рада појединих секција користи се простор Стрелачког клуба и физкултурна сала ОШ „Никола Вукићевић“ и ОШ „Доситеј Обрадовић,,. У реализацији појединих секција ангажовани су и спољни сарадници.

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

ОСТАЛЕ УСЛУГЕ ДОМА

У периодима када ученици не бораве у Дому (викендом и у време школских распуста), организује се допунска делатност која обухвата: смештај гостију и туристичких група, организацију семинара и других скупова, исхрану, као и издавање просторија у закуп за друге намене. Захваљујући тим средствима, Дом успева да обезбеди боље услове за живот и рад ученика и запослених.

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

МИСИЈА И ВИЗИЈА ДОМА

НАША ВИЗИЈА

- **Желимо да наш Дом у локалној заједници буде препознатљив по квалитетном, добро организованом раду и по својој отворености за сарадњу за све заинтересоване стране.**
- **Желимо да наш Дом буде место на коме се односи међу свим учесницима васпитно - образовног процеса и свим запосленим граде на принципима толеранције, поштовања и разумевања.**

НАША МИСИЈА

- **Мисија нашег Дома је развијање сигурног и безбедног окружења у коме ћемо, уважавајући индивидуалне способности и афинитете ученика, подстицати њихов целокупан развој уз пружање квалитетног васпитног рада и услуге.**

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

АНАЛИЗА СТАЊА

НАШЕ СНАГЕ:

- квалитетан програм васпитног рада;
- разноврсне активности односно секције и рекреативне активности које афирмишу стваралаштво ученика и бављење спортом;
- креативност и ентузијазам у раду запослених у васпитној служби;
- разноврстан и квалитетан стручни рад са ученицима;
- отвореност за сарадњу са родитељима;
- отвореност за сарадњу са локалном заједницом и другим васпитно-образовним установама (другим домовима);
- континуиран рад на изградњи доброг угледа и промоцији установе (Дома);
- информисаност запослених о семинараима и њихова спремност и мотивисаност за континуирано стручно усавршавање и целоживотно учење;
- правовремена обавештеност запослених у оквиру васпитне службе о променама у систему образовања и васпитања, законској регулативи и стратешким документима;
- мотивисаност већине ученика за учење и постизање што бољег школског успеха;
- квалитетни услови смештаја и исхране;
- функционалан, добро опремљен објекат, пријатан за живот и боравак;
- безбедна и сигурна средина за живот и рад ученика;
- континуиран рад на заштити ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- близина школа и центра града;
- близина спортских објеката;
- близина аутобуске станице.

НАШЕ СЛАБОСТИ :

- недовољна заинтересованост појединих родитеља за сарадњу и активно учествовање у васпитно-образовном раду;

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

- недовољна информисаност јавности и шире заједнице о раду са ученицима и активностима у Дому;
- немотивисаност појединих ученика за учествовање у програмским активностима Дома;
- број заинтересованих ученика и родитеља за смештај у Дому превазилази капацитет Дома;
- недостатак радника за рад у домском кафићу (место за дружење ученика у слободном времену);
- безбедност ученика - непостојање електронског проверавања присуства ученика у Дому (чекирање);
- безбедност ученика - непостојање противпожарних степеница са спољне стране зграде;
- понекад, у неким ситуацијама, долази до неспоразума у комуникацији између ученика и запослених у другим службама као и запослених међусобно;

ОБЛАСТИ РАДА ИДЕНТИФИКОВАНЕ КАО КЉУЧНЕ ЗА ДАЉИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА ДОМА

На основу континуираног праћења и преиспитивања сопственог рада и постојеће праксе и анализом одређених аспеката организације живота и рада у Дому (самовредновање), идентификовано је оно што је у нашем раду добро, као и оно што је у наредном периоду потребно унапредити.

Области рада које су идентификоване као **КЉУЧНЕ ЗА ДАЉИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА** Дома и које планирамо да у наредном периоду континуирано унапређујемо су:

- 1. АДАПТАЦИЈА УЧЕНИКА НА ЖИВОТ У ДОМУ**
- 2. ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА У ПРОЦЕСУ УЧЕЊА**
- 3. САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА**
- 4. ЕТОС**

АНАЛИЗА СТАЊА И ПЛАН АКТИВНОСТИ

1. АДАПТАЦИЈА УЧЕНИКА НА ЖИВОТ У ДОМУ

Јаке стране

1. Добра прилагођеност већине ученика на домске услове живота и рада
2. Безбедност ученика (превенција насиља, интервенција у евентуалним случајевима насиља)
3. Квалитетан смештај ученика (собе са купатилима, интернет, учионице, теретана, двориште са отвореним спортским теренима)
4. Васпитни рад са ученицима (разговори са ученицима о темама у вези са одрастањем и променом средине одрастања)
5. Услови за учење (адекватан простор и подршка ученицима у процесу учења)
6. Ефикасно решавање васпитних проблема са ученицима (хигијена, понашање, учење, правила кућног реда Дома, дисциплински поступци...)
7. Организовање забава у Дому за ученике (журке поводом испраћаја матураната и новогодишња журка)
8. Праћење ученика чије су породице под надзором центра за социјални рад (плаћање услуга Дома, сарадња приликом решавања проблема који спадају у домен рада центра - породични проблеми, насиље, занемаривање...)
9. Брига о здрављу ученика (сарадња са родитељима односно законским заступницима ученика, школским диспанзером, одељенским старешинама)
10. Стручно усавршавање васпитача и стручних сарадника (учествовање на семинарима и стручним скуповима - примена нових сазнања из области педагогије, психологије и васпитног деловања)
11. Сарадња са колегама из других домова (размена искустава у раду и примери добре праксе)
12. Укључивање ученика у друштвену средину (ангажовање стручних сарадника за поједине секције из области културе и спорта, учествовање на сусретима домова ученика средњих школа Србије у оквиру спортских и такмичења из културно-уметничке делатности)

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

Слабе стране

2. Емоционални и психички проблеми учен на значај ика због немогућности међусобног усклађивања индивидуалних животних стилова и навика (однос са цимерима)
3. Везаност за породицу и проблеми приликом одвајања
4. Повремено незадовољство ученика исхраном у Дому;
5. Повремени неспоразуми (у комуникацији) између ученика и запослених у другим службама Дома што изазива незадовољство ученика;
6. потреба повремениг указивања на значај професионалног понашања запослених;
7. Немогућност ангажовања радника у простору за дружење ученика у слободном времену (кафић);
8. Немогућност потпуног увида у присутност ученика у Дому током дана (електронски читач картица)
9. Недостатак спољашњих противпожарних степеница;
10. Потреба за чешћом сарадњом са другим домовима (узајамне посете због дружења и културних и спортских манифестација (наградне екскурзије за ученике који постижу успех у школи и примерно се понашају);
11. Потреба за осавремењивањем опреме за дигитални кабинет.

ЦИЉ РАЗВОЈА И УНАПРЕЂЕЊА РАДА ДОМА У ОВОЈ ОБЛАСТИ:

Унапредити подршку процесу прилагођавања ученика на живот у Дому и окружењу у коме се налазе Дом и школа. Унапредити квалитет васпитног рада са ученицима и обезбедити услове становања и исхране који ће довести до смањења броја ученика који не могу да се адаптирају на живот у Дому и тиме смањити одлив ученика током школске године.

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

ПЛАН АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ АДАПТАЦИЈА УЧЕНИКА НА ЖИВОТ У ДОМУ

редни број	активност	носиоци активности	време реализације
1.	планирање и реализација тема васпитног рада из области адаптације ученика на Дом	васпитна служба (васпитачи, психолог, библиотекар)	септембар, октобар и новембар сваке школске године
2.	појачани васпитни рад са ученицима који се теже адаптирају на живот и рад у Дому	васпитачи, психолог	септембар, октобар и новембар, по потреби и другим месецима сваке школске године
3.	организовање вршњачке подршке старијих ученика ученицима првих разреда - подела брошуре добродошлице са саветима старијих ученика за лакшу адаптацију млађих	психолог, вршњачки тим	почетак школске 2024-2025. године подела ученицима првих разреда на почетку сваке следеће школске године
4.	радионице „Умеће одрастања“ за упознавање са ученицима првог разреда и процену њиховог доживљаја живота и рада у Дому	психолог, васпитачи	септембар и октобар сваке школске године
5.	организовање радионица и предавања на тему комуникације, решавања конфликта, превладавања стреса	васпитачи, психолог	током сваке школске године

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

редни број	активност	носиоци активности	време реализације
6.	организовање активности са циљем бољег упознавања града Сомбора	васпитачи	током септембра и октобра, сваке школске године
7.	јачање компетенција васпитача и стручног сарадника - психолога за пружање адекватне помоћи и подршке ученицима који имају проблема у адаптацији на Дом кроз различите облике стручног усавршавања	васпитачи, психолог	током сваке школске године
8.	рад на побољшању квалитета комуникационих вештина осталих запослених у Дому, кроз различите облике учења	директор, шефови служби	током сваке школске године
9.	рад на побољшању исхране у Дому	директор, шеф кухиње, референт за јавне набавке	током сваке школске године
10.	потреба повремених указивања на значај професионалног понашања запослених	директор, шефови служби	током сваке школске године
11.	планирање активности у вези са изградњом новог крила дома (ламела) и рада домског кафића	директор, помоћник директора, секретар	током све четири године
12.	увођење електронског надзора улазака и излазака ученика из Дома и њиховог присуства у Дому током дана (читач картица)	директор, помоћник директора, секретар	током све четири године

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

редни број	активност	носиоци активности	време реализације
13.	наставак активности на јачању противпожарне заштите у Дому (изградња спољашњих противпожарних степеница)	директор, помоћник директора, секретар	током све четири године

ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА У ПРОЦЕСУ УЧЕЊА

Јаке стране

1. Понуђен је програм за подршки ученицима у процесу учења. У Дому се реализује програм за подршку процесу учења (увођење у технике учења, помоћ у превазилажењу неуспеха, развијање мотивације за учење, организована је вршњачка едукација (укључивање заинтересованих ученика у улози водитеља радионица за одређене активности); упућивање ученика у процену сопствене методике учења (путем попуњавања упитника „За мене је тешко...лако...“) и конкретна вежбања у циљу унапређења методских компетенција . Приликом дефинисања циљева, задатака и исхода, узимају се у обзир индивидуалне потребе ученика. Васпитачи, у оквиру својих васпитних група, примењују програм за подршку ученицима у процесу учења
2. Већи број ученика (око 30%) је укључен у програм за подршку процесу учењу
3. Школски успех ученика се систематски прати, а одличан школски успех је један од важних критеријума (поред учествовања у програмским активностима Дома, понашања ученика и одржавања хигијене соба) за доделу награда ученицима (школски прибор, пакет са слаткишима, књига и промовисање успеха ученика- израда паноа са фотографијама и успесима ученика;
4. Школски успех ученика је, углавном, на задовољавајућем нивоу и на нивоу Дома и на нивоу васпитних група (просечна оцена преко 4,00);
5. Смештај у Дому омогућава доступност школе ученицима чије је место боравка ван Сомбора те редовно похађање наставе што утиче на побољшање школског успеха ученика

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

6. Стручно усавршавање - размена искустава у раду и примери добре праксе (учествовање на семинарима и стручним скуповима), примена нових сазнања из области педагогије и васпитног деловања

Слабе стране

1. Нередовно учествовање одређеног броја ученика у активностима из програма за подршку ученицима у процесу учења
2. Немотивисаност неких ученика за учење
3. Пад школског успеха код појединих ученика
4. Потреба за редовним организовањем наградних екскурзија, сваке школске године (посета другим домовима као награда за постигнут одличан успех и примерно владање у Дому.

ЦИЉ РАЗВОЈА И УНАПРЕЂЕЊА РАДА ДОМА У ОВОЈ ОБЛАСТИ:

Унапредити подршку ученицима у процесу учења. Мотивисати што већи број ученика за учешће у активностима из програма за подршку ученицима у процесу учења. Мотивисати што већи број ученика за учење и високу школску успешност.

ПЛАН АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА У ПРОЦЕСУ УЧЕЊА

редни број	активност	носиоци активности	време реализације
1.	планирање и реализација тема васпитног рада из области подршке ученицима у процесу учења	васпитна служба (васпитачи, психолог, библиотекар)	током сваке школске године
2.	појачани васпитни рад са ученицима који имају проблема са учењем, школским постигнућима и мотивацијом за учење	васпитачи, психолог	током сваке школске године
3.	реализација програма за подршку ученицима у процесу учења и мотивисање свих	васпитач - координатор васпитне службе,	током сваке школске године

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

	ученика на активно учешће	васпитачи	
4.	организовање радионица и предавања на тему успешног учења и мотивације за учење	психолог, васпитачи	током сваке школске године
5.	кутак за ученике - део сајта Дома намењен ученицима у ком би се налазили између осталог и савети везани за правилно и успешно учење, мотивацију за учење и слично	васпитачи, психолог	током сваке школске године
6.	промоција позитивних вредности и успеха ученика, награђивање успеха ученика (панои са успесима, пригодни поклони, слатки пакети..)	васпитна служба (васпитачи, психолог, библиотекар)	током сваке школске године

3. САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА

Јаке стране

1. Спремност родитеља да послушају савет
2. Редовно информишу васпитаче и стручног сарадника о актуелним проблемима
3. Посећују Дом и разговарају са васпитачима и стручним сарадником када год је то потребно.

Слабе стране

1. Недовољна сарадња од стране родитеља (нередовно информисање васпитача од стране родитеља о: разлозима одсуствовања ученика из Дома током радних дана, здравственом стању ученика, хигијенским навикама, радним навикама, породичној ситуацији)

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

2. Немогућност доласка родитеља у Дом због посла
3. Немогућност прилагођавања распореда рада васпитача доласку родитеља у Дом
4. Одређен број родитеља који раде у иностранству (или повремено одлазе да раде у иностранство) отежава директну комуникацију васпитача и стручног сарадника са њима
5. Недовољна заинтересованост родитеља за сарадњу и активно учествовање у васпитно-образовном раду

ЦИЉ РАЗВОЈА И УНАПРЕЂЕЊА РАДА ДОМА У ОВОЈ ОБЛАСТИ:

Унапређење комуникације, подршке и укључености родитеља. Подстицање родитеља на редовне контакте и сарадњу са Домом.

ПЛАН АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА

редни број	активност	носиоци активности	време реализације
1.	израда информатора о Дому који садржи све важне информације о животу и раду ученика у Дому, обавезама и одговорностима ученика и њихових родитеља... који би се делио током предаје докумената на конкурс за Дом	васпитна служба (васпитачи, психолог, библиотекар)	израда током школске 2024-2025. године подела ученицима и родитељима на конкурс сваке школске године
2.	родитељски састанак на почетку школске године за родитеље ученика првих разреда и оних ученика који су први пут у Дому	директор, психолог	септембар сваке школске године
3.	успостављање јасног начина о одговорности, бризи и контроли (одговорна особа) о ученицима	директор, секретар, координатор	на почетку сваке школске године

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

редни број	активност	носиоци активности	време реализације
	чији су родитељи у иностранству	васпитне службе, психолог васпитач	
4.	подстицање родитеља на сарадњу и активно учествовање у васпитно -образовном раду (кроз неговање добре телефонске комуникације са њима, подстицање на доласке у Дом, на Годишњу приредбу и слично)	васпитачи, психолог	током сваке школске године
5.	кутак за родитеље на сајту Дома - који би садржавао битне информације за њих (о животу у Дому, адаптацији, насиљу, безбедности, активностима, обавезама...)	васпитна служба (васпитачи, психолог, библиотекар)	током сваке школске године
6.	промоција Дома и домских активности, истицање његовог значаја за ученике и њихове родитеље, али и локалну средину у медијима	директор, васпитачи, психолог	током сваке школске године

4. ЕТОС

Јаке стране

1. Наш програм васпитног рада и рад са ученицима је оријентисан и усмерен на подстицање развоја осећаја заједништва међу ученицима и међусобног поштовања и уважавања различитости;
2. Заједничке вредности и норме, које дефинишу очекивано понашање и атмосферу међу ученицима, подстичу конструктивно решавање сукоба међу ученицима;
3. Већина ученика поштује правила понашања у Дому

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

4. Васпитачи и стручни сарадници подстичу и подржавају ученике у постизању школског успеха кроз различите активности, едукативне радионице;
5. Васпитачи и стручни сарадници промовишу позитивне вредности и успех ученика - награђивање успеха ученика (панои са резултатима успешних ученика, пригодни поклони, наградни бодови) ;
6. Дом организује различите секције из области спорта и културно-уметничког стваралаштва као и слободне активности како би ученици могли да задовоље своја интересовања, развију своје таленте, здрав начин живота и квалитетно проводе своје слободно време;
7. стручни сарадник и васпитачи пружају емоционалну подршку ученицима како би се они осећали сигурно и подржано посебно у тренуцима стреса или кризе.
8. У Дому функционише мрежа за решавање проблема насиља у складу са Протоколом о заштити деце/ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (превенција, интервенција, подршка-индивидуални планови заштите и појачан васпитни рад, континуирана евалуација и прилагођавање, активности Вршњачког тима који води стручни сарадник, психолог)
9. Родитељи учествују у животу и раду Дома (чланство у Управном одбору, родитељски састанци, анкете (повратне информације васпитачима о не/задовољству родитеља начином функционисања Дома)
10. Ученици активно учествују у раду дома (Вршњачки тим, групни састанци, анкете и упитници, менторство и подршка старијих ученика-подршка и помоћ у учењу и адаптацији на домске услове живота и рада)
11. Васпитачи се професионално усавршавају и своја сазнања и искуства размењују са колегама у установи и ван установе (обуке, семинари, стручни скупови, менторство, у/огледне активности, извештавање на састанцима стручних актива и педагошких већа, стручне посете другим домовима ученика, читање стручне литературе, рефлексивна и самопроцена-писање извештаја о свом раду и стратегије за побољшање, публиковање радова и излагање на конференцијама и стручним скуповима)
12. У Дому постоји документ Етички кодекс (донет на основу На основу члана 35. Закона о ученичком и студентском стандарду и члана 30. Статута Дома ученика средњих школа Сомбор) којим се утврђују правила и принципи понашања који обавезују све запослене и сва лица која су за обављање послова ангажована по основу уговора;
13. Већина запослених је упозната са документом Етички кодекс Дома (94% од броја анкетираних запослених)

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

14. Запослени се понашају у складу са одредбама Етичког кодекса Дома (према резултатима анкетираних запослених од 57-80% запослених сматра да се поштују одредбе овог документа)
15. Увођење нових запослених у посао се ради према Правилнику о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника (*Sl. glasnik RS*, br. 22/2005, 51/2008, 88/2015, 105/2015, 48/2016 i 9/2022) којим се уређују: програм увођења у посао наставника, васпитача и стручног сарадника, начин и поступак провере савладаности тог програма
16. У Дому постоје награде за запослене у виду стимулације на зараду које се реализују из сопствених средстава Дома
17. У Дому су организоване активности које унапређују тимски дух и сарадњу међу запосленима (наградне екскурзије)

Слабе стране

1. Поједини ученици не умеју да решавају сукобе на конструктиван начин;
2. Неки ученици имају тешкоће у усклађивању индивидуалних животних стилова и навика (начин живота, активности, рутине, склоности и понашања);
3. Поједине ученике је теже укључити у живот заједнице (учествовање у програмским активностима Дома - радионице, књижевне вечери, квизови, радне акције, посете установама културе...);
4. Поједини ученици тешко прихватају здраве животне навике (правилна исхрана, физичка активност, хигијена).
5. Ученици су, повремено, незадовољни квалитетом исхране у Дому (резултати анкете о задовољству ученика исхраном у Дому) и комуникацијом са запосленима из других служби
6. Потреба повременог указивања на значај професионалног понашања запослених

ЦИЉ РАЗВОЈА И УНАПРЕЂЕЊА РАДА ДОМА У ОВОЈ ОБЛАСТИ:

Стварање подржавајућег и стимулативног окружења које омогућава ученицима да расту, уче и развијају се као комплетне особе. Стварање позитивног и подстицајног радног окружења које подржава професионални и лични развој запослених.

ПЛАН АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ ЕТОС

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

редн и број	активност	носиоци активности	време реализације
1.	радионице о вредностима које имају за циљ подстицање развоја социјално-емоционалних вештина неопходних за добар однос са другима и добар заједнички живот	васпитна служба (васпитачи, стручн и сарадник)	током сваке школске године
2.	едукативне радионице о вештинама решавања сукоба (технике решавања сукоба)	васпитна служба (васпитачи, стручни сарадник)	током сваке школске године
3..	културне манифестације и активности (књижевне вечери, фестивали, предавања, посете установама културе, музичке вечери, филмске вечери, позоришне представе...)	васпитна служба (васпитачи)	током сваке школске године
4.	организовање спортских сусрета у Дому и ван Дома	васпитна служба (васпитачи)	током сваке школске године
5.	Едукативне радионице, информативни материјали (постери, брошуре са саветима о одржавању хигијене), увести систем награђивања за ученике и себе који одржавају висок ниво хигијене и интервенције у случају проблема (примена санкција за поновљено непоштовање хигијенских правила)	васпитачи	континуирано током школске године
6.	креативне радионице (пружање прилике за изражавање својих ставова и вредности кроз уметност)	васпитачи	током сваке школске године
7.	промоција активности које организује Дом	васпитна служба (васпитачи,	током сваке школске године

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

редн и број	активност	носиоци активности	време реализације
		психолог, библиотекар)	(на почетку школске године)
8.	емоционална подршка ученицима: Разумевање и емпатија (активно слушање и пружање емоционалне подршке када је то потребно); Подстицање самопоуздања (пружање прилике за успех и признавање њихових напора и постигнућа); Стварање сигурног окружења (омогућавање ученицима да слободно изражавају своја осећања без страха од осуде или критике)	психолог васпитачи	током сваке школске године
9.	рад на побољшању исхране у Дому (анкета међу ученицима, анализа проблема, ревизија менија, сарадња са особљем кухиње ради заједничког проналажења решења, израда новог плана исхране, примена нових јеловника и прикупљање повратних информација од ученика, информисање ученика о променама и побољшањима).	директор помоћник директора шеф кухиње референт за јавне набавке кувари васпитачи	током школске године
10.	Организовање активности са запосленима у циљу подизања свести о важности професионалног понашања (тачност и поузданост, одговорност, поштовање,	директор помоћник директора шефови служби	током школске године

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

редн и број	активност	носиоци активности	време реализације
	комуникација, дискреција, тимски рад, професионални развој); подстицање позитивног понашања (награде и признања); интервенције у случају проблема (индивидуални разговори, мере за побољшање); стварање позитивног радног окружења (подршка и разумевање за потребе запослених).		
11.	Едукација запослених, из других служби, о ефикасној комуникацији са младим људима (ученицима) у циљу превенције настајања конфликтних ситуација.	директор помоћник директора стручни сарадник, психолог васпитачи	током школске године

НАЧИН ПРАЋЕЊА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ

Праћење реализације активности планираних Развојним планом Дома и остварености постављених циљева на годишњем нивоу вршиће директор и Тим за израду развојног плана увидом у следећу документацију:

- Годишњи програм рада Дома (конкретнија разрада планираних активности и задужења)
- Извештаји о раду - Годишњи извештај о раду Дома и појединачни извештаји (директор, васпитачи, психолог...)
- Књига дежурства
- Дневници рада васпитача
- Дневник рада стручног сарадника
- Фотографије
- Летопис Дома
- Анкете, упитници, истраживања, анализе...
- Самовредновање

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

Датум израде: Јул, 2024.

Израдио: Тим за развојно планирање

ПРОГРАМ

ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

САДРЖАЈ:

1. УВОД
2. **ОБЛИЦИ НАСИЉА И ЗЛОСТАВЉАЊА**
3. ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ
  - 3.1. Превенција насиља, злостављања и занемаривања
  - 3.2. Права, обавезе и одговорности свих у установи у превенцији насиља, злостављања и занемаривањаУЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ ЗАПОСЛЕНИХ И УЧЕНИКА У ДОМУ КАДА ПОСТОЈИ СУМЊА НА НАСИЉЕ ИЛИ СЕ НАСИЉЕ ДОГОДИ
  - 3.3. Програмирање и планирање заштите од насиља, злостављања и занемаривањаЦИЉЕВИ ПРОГРАМА У ПРЕВЕНЦИЈИ
- АКЦИОНИ ПЛАН ПРЕВЕНТИВНИХ АКТИВНОСТИ
- СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА
  - 3.4. Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
4. **ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ**
  - 4.1. Процењивање нивоа насиља, злостављања и занемаривања по нивоима
  - 4.2. Интервенција према нивоима насиља, злостављања и занемаривања
  - 4.3. Заштита запослених
  - 4.4. Редослед поступањаРЕДОСЛЕД ПОСТУПАЊА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ
5. **ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У ОДГОВОРУ НА КРИЗНИ ДОГАЂАЈ**
  - 5.1. Јачање отпорности установа за ефикасно реаговање на кризне догађаје
  - 5.2. Поступање установе када се деси кризни догађај
  - 5.3. Поступање установа након кризног догађаја
6. ДОКУМЕНТАЦИЈА, АНАЛИЗА И ИЗВЕШТАВАЊЕ
- ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЕФЕКТА ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА

6.1. Извештај о реализацији плана заштите од насиља, злостављања и занемаривања

1. УВОД

На основу Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама, Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл. гласник РС“ бр. 11/2024), Правилника о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 22/2016), 17.09.2024. године Тим за заштиту ученика од насиља донео је, а Управни одбор на својој седници **27.09.2024.** године усваја: **ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА У ДОМУ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА СОМБОР.**

Програм заштите утврђује се на основу анализе стања безбедности, присутности различитих облика и интензитета дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у Дому и специфичности Дома.

Програмом заштите обезбеђују се услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој ученика, заштиту од свих облика дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију детета и ученика које је извршило, односно било изложено насиљу, злостављању или занемаривању. Програмом заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања Дом одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење, дефинише превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временску динамику остваривања. **У свим поступцима који се тичу детета приоритетни принцип поступања је најбољи интерес детета.**

Забрана насиља, злостављања и занемаривања у Дому се односи на сваког – децу, ученике, запослене, родитеље, односно друге законске заступнике (у даљем тексту: родитељ) и трећа лица.

2. ОБЛИЦИ НАСИЉА И ЗЛОСТАВЉАЊА

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику (у даљем тексту: родитељ); ученика према другом детету, ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу.

Насиље и злостављање може да јави као физичко, психичко (емоционално), социјално и дигитално.

Физичко насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба

Дигитално насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (*web site*), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, насилни екстремизам, трговину људима, експлоатацију детета и ученика и др.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно установа чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље је понашање којим се ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

Насилни екстремизам је промовисање, заговарање, подржавање, припремање и учествовање у идеолошки мотивисаном насиљу за остваривање друштвених, економских, верских, политичких и других циљева.

Трговина људима је врбовање, превозење, пребацивање, скривање или примање лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примања новца или користи да би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем у циљу експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

Кризни догађај је у већини случајева непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама. Тај догађај и његове последице могу проузроковати значајну штету особама које су непосредно или посредно изложене кризном догађају. Кризни догађај карактерише број жртава (повређених или настрадалих), материјална штета, психолошке реакције појединца и/или заједнице у целини, као и солидарност у сврху отклањања последица.

Кризни догађаји су:

- Природна смрт детета/ученика;
- Покушај убиства и убиство детета/ученика (у установи или ван ње);
- Покушај самоубиства ученика и самоубиство (у установи или ван ње);
- Природна смрт, самоубиство или убиство запосленог у установи;
- Саобраћајна незгода у којој је повређено или настрадало дете, односно ученик и/или запослени у установи;
- Нестанак детета/ученика;

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

- Масовно тровање у простору установе;
- Дојава о подметнутој експлозивној направи у установи или терористичком нападу и слично;
- Талачка криза;
- Насиље већих размера (масовне туче, вишеструка убиства, терористички напади);
- Техничко-технолошке опасности (експлозија, изливање, испаравање отровних материја и пожар);
- Природне катастрофе (поплаве, земљотреси, пожари...);
- Епидемија која је обухватила територију/општину на којој се налази установа;
- Други кризни догађаји, у смислу овог правилника.

У случају проглашења ванредне ситуације, односно ванредог стања, установа поступа у складу са прописима који то уређују.

3. ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

3.1. Превенција насиља, злостављања и занемаривања

Превенцију насиља, злостављања и занемаривања чине мере и активности којима се у установи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације.

Превентивним активностима се:

- 1)** подиже ниво свести и осетљивости детета и ученика, родитеља и свих запослених за препознавање свих облика насиља, злостављања и занемаривања;
- 2)** негује атмосфера сарадње и толеранције, поверења, уважавања и конструктивне комуникације у којој се не толерише насиље, злостављање и занемаривање;
- 3)** истичу и унапређују знања, вештине и ставови потребни за креирање безбедног и подстицајног окружења и конструктивно реаговање на насиље;
- 4)** унапређује познавање процедура за пријављивање и поступање код детета и ученика, родитеља и свих запослених у случају сумње или сазнања о свим облицима насиља, злостављања и занемаривања обезбеђује заштита детета и ученика, родитеља и свих запослених од насиља, злостављања и занемаривања;
- 5)** подстиче усвајање позитивних норми и облика понашања, учење вештина конструктивне

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

комуникације и развијање емпатије;

6) остварује упознавање са видовима и стратегијама пружања одговарајуће подршке и разумевања

различитих облика комуникација и понашања ученика са тешкоћама и сметњама у развоју и

инвалидитетом;

7) развијају социоемоционалне компетенције деце и ученика, родитеља и запослених (свест о себи,

свест о другима, саморегулација, одговорно доношење одлука и др.).

3.2. Права, обавезе и одговорности свих у установи у превенцији насиља, злостављања и занемаривања

УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ ЗАПОСЛЕНИХ И УЧЕНИКА У ДОМУ КАДА ПОСТОЈИ СУМЊА НА НАСИЉЕ ИЛИ СЕ НАСИЉЕ ДОГОДИ:

ДЕЖУРНИ ВАСПИТАЧ / НОЋНИ ВАСПИТАЧ:

- дежура у складу са распоредом;
- уочава и пријављује случај;
- покреће процеса заштите детета (реагује одмах у случају насилног понашања);
- обавештава групног васпитача/ координатора васпитне службе/директора о случају
- евидентира случај у Књигу дежурства и попуњава образац за евиденцију насилног понашања;
- сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља.

ГРУПНИ ВАСПИТАЧ:

- уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах;
- учествује у процесу заштите деце;
- информисава родитеље и сарађује са њима;
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља;
- разговара са учесницима у насиљу;
- евидентира случај и води документацију;
- планира и изводи активности у оквиру васпитног рада;
- по потреби, комуницира са релевантним установама;
- прати ефекте предузетих мера.

ТИМ, ПСИХОЛОГ, ДИРЕКТОР:

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

- уочава случајеве насилног понашања;
- покреће процес заштите детета, реагује одмах;
- обавештава групног васпитача и сарађује са њим;
- по потреби, разговара са родитељима;
- пружа помоћ и подршку деци/ученицима, васпитачима;
- разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите;
- обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предузетих мера;
- по потреби, сарађује са другим установама;
- евидентира случај.

ПОМОЋНО-ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ:

- дежура по распореду;
- прекида насиље;
- уочава и пријављује случајеве насилног понашања.

УЧЕНИЦИ:

- уочавају случајеве насилног понашања;
- траже помоћ одраслих;
- пријављују групном васпитачу ;
- за теже случајеве консултују чланове домског Тима;
- учествују у мерама заштите и пружају вршњачку подршку.

3.3. Програмирање и планирање заштите од насиља, злостављања и занемаривања

Циљ Програма је превенција свих облика насилничког понашања, као и стручна интервенција у ситуацијама потенцијалног или стварног насилничког понашања ученика, родитеља, запослених у Дому или других лица.

ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА У ПРЕВЕНЦИЈИ СУ:

- Подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања
- Идентификација безбедносних ризика у Дому увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у Дому, анкетирањем ученика, васпитача и родитеља
- Повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад Дома на препознавање дискриминације, насиља, занемаривања и злостављања
- Унапређење способности свих учесника у домском животу – запослених, ученика, родитеља, локалне заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

- Оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање
- Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу
- Изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и Кућном реду
- Дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у домском животу о томе
- Омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља
- Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз подстицање усвајања позитивних норми и облика понашања, учење вештина конструктивне комуникације, превазилажења стреса и развијање емпатије
- Развијање социоемоционалне компетенције ученика, родитеља и запослених у Дому (свест о себи, свест о другима, саморегулација, одговорно доношење одлука и др.)
- Сарадња са родитељима путем родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора
- Сарадња са службама ван Дома које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у Дому

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

На основу анализе стања, броја, нивоа и облика насилног понашања, као и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције у предходној школској години у Дому и на основу резултата спроведеног Испитивања мишљења ученика о стању безбедности и појавама насиља и датих предлога за унапређење спроведеног претходне школске године, донет је Акциони план превентивних активности за ову школску годину.

Превентивне активности су усклађене са циљевима Посебног протокола и планиране су у складу са специфичностима рада и окружења Дома ученика средњих школа Сомбор.

АКЦИОНИ ПЛАН ПРЕВЕНТИВНИХ АКТИВНОСТИ

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Формирање Тима за заштиту ученика од	директор	септембар

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
насиља за наредну школску годину		
Израда Акционог плана превентивних активности за наредну школску годину	Тим за заштиту ученика од насиља	септембар
Организовање дежурства запослених (васпитна служба, портири)	директор и координатори служби	септембар
Упознавање ученика и родитеља са правилима понашања и последицама кршења правила понашања - Кућни ред и Правилник о материјалној и дисциплинској одговорности ученика	васпитачи психолог	родитељски састанак на почетку школске године постављање званичних докумената Дома на сајт Дома
Информисање ученика о Тиму и његовим активностима и упућивање у могућност тражења помоћи и подршке од Тима - подела флајера	васпитачи	на почетку школске године
Информисање родитеља о Тиму и његовим активностима и упућивање у могућност тражења помоћи и подршке од Тима	психолог	родитељски састанак на почетку школске године
Постављање пригодних стручних текстова, приручника, материјала животу у Дому, адаптацији, превенцији насиља, безбедности намењених родитељима у делу „Кутак за родитеље“ на сајту Дома	психолог васпитачи	у току школске године

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Постављање пригодних стручних текстова, приручника, материјала животу у Дому, адаптацији, превенцији насиља, безбедности намењених ученицима у делу „Кутак за ученике“ на сајту Дома	психолог васпитачи	у току школске године
Вршњачк тим	психолог	у току школске године
Васпитни рад са ученицима у оквиру ког се обрађују теме значајне за заштиту ученика, неговање толеранције и ненасиља, развој социоемоционалне компетенције ученика (свест о себи, свест о другима, саморегулација, одговорно доношење одлука и сл.) итд.	васпитачи	у току школске године
Испитивање мишљења ученика о стању безбедности и појавама насиља у Дому и утврђивање њихових предлога за унапређивање безбедности у Дому	Тим за заштиту ученика од насиља, психолог, васпитачи	март април
Обележавање значајних датума: • 18. октобар - Међународни дан борбе против трговине људима • 16. новембар - Светски дан толеранције • 20. Новембар - Светски дан права детета • последња среда у фебруару - Међународни дан борбе против вршњачког насиља „Дан розих мајица“ • 20.март – Међународни дан среће	васпитачи психолог Вршњачки тим	октобар новембар фебруар март
Радионице за ученике: • Комуникација: Шта кажем и како ме разумеју	васпитачи психолог	у току школске године

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
• Комуникација-конфликт,сукоб или компромис? • Комуникација путем друштвених мрежа – сигурност и заштита (дигитално насиље) • Култура понашања на спортским манифестацијама (навијачи,учесници) • Бонтон (комуникација) • Умеће одрастања • Како се изборити са стресом и бригама • Заштита менталног здравља		
Друштвено-користан и хуманитарни рад организовањем: • еколошких акција уређења Дома (јесење и пролећно чишћење лишћа, чишћење снега..), • уређење домског простора за одржавање домских манифестација, изложби (кићење новогодишње јелке, постављање слика за изложбе...), • хуманитарне акције прикупљања средстава засмештене у установама социјалне заштите за смештај деце и омладине и друге акције којима се развија емпатија, толеранција и слично	васпитачи психолог родитељи	у току школске године
Друштвено-корисни и хуманитарни рад који се реализује у оквиру појачаног васпитног рада	васпитачи психолог родитељи	у току школске године

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

У циљу унапређивања компетенција запослених за превентивни рад, благовремено уочавање, препознавање, реаговање на насиље, злостављање и занемаривање донет је План стручног усавршавања запослених у области заштите ученика од насиља.

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА		
САДРЖАЈ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
Подсећање васпитача на Правилник о примени Посебног протокола за заштиту деце-ученика од насиља у образовно-васпитним установама и упознавање са Годишњим програмом заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања у Дому за 2024/2025. годину	презентација докумената васпитачима на састанку Педагошког већа	стручни сарадник - психолог Дома
Конференција о васпитном раду у домовима ученика средњих школа Републике Србије (заступљене су теме из области заштите ученика од насиља)	учешће представника васпитне службе на Конференцији	Институт за економију и право
Презентација информација добијених на Конференцији о васпитном раду у домовима ученика средњих школа Републике Србије	презентација на састанку Педагошког већа	представници васпитне службе који су били на Конференцији
Дискриминација и дискриминаторно понашање	интерно стручно усавршавање	стручни сарадник - психолог Дома
Другачије о насиљу – реци НЕ јер боли	интерно стручно усавршавање	васпитачи Мирјана Борак и Љубинка Бошњак
Похађање стручних усавршавања намењених запосленима у образовању из области заштите ученика од дискриминације, насиља, злостављања и	интерно стручно усавршавање	Национална платформа „ЧУВАМ ТЕ“

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА		
САДРЖАЈ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
занемаривања		
Семинар из Каталога акредитованих програма стручног усавршавања	семинар	реализатори изабраног семинара
Обука из области заштите ученика од насиља за остале запослене у Дому	обука	стручни сарадник - психолог Дома

3.4. Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

чланови тима

Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у школској 2024/2025. години ради у следећем саставу :

1. **Ђуро Клипа, директор Дома**
2. **Богдана Вукоман, помоћник директора**
3. **Мирјана Борак, координатор васпитне службе и васпитач у Дому**
4. **Изабела Рашковић, стручни сарадник – психолог Дома**
5. **Стеван Прокић, секретар Дома**

Координатор Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања је стручни сарадник - психолог Изабела Рашковић.

Задаци Тима за заштиту су да:

- 1) припрема програм и план заштите од насиља у складу са специфичностима установе и утврђеним мерама за унапређивање на основу анализе стања;
- 2) процењује други и трећи ниво вршњачког насиља, учествује у изради плана заштите за ученике/плана појачаног васпитног рада за ученике;
- 3) информише децу и ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућности тражења подршке и помоћи од тима за заштиту;
- 4) учествује у обукама и пројектима за развијање компетенција запослених потребних за превенцију и интервенцију у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања;
- 5) предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља,

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

злостављања и занемаривања;

6) укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности;

7) прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту деце и ученика и даје одговарајуће предлоге директору;

8) сарађује са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања;

9) води и чува документацију;

10) извештава стручна тела и орган управљања.

План рада Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и задужења чланова Тима су посебан документ.

4. ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ СУ:

- Спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите
- Рад на отклањању последица насиља и интеграција ученика у заједницу вршњака
- Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља

4.1. Процењивање нивоа насиља, злостављања и занемаривања по нивоима

НИВОИ И ОБЛИЦИ НАСИЉА

Процењивање нивоа насиља, злостављања и занемаривања по нивоима односи се само **на вршњачко насиље**. Критеријуми за процену нивоа насиља су интензитет, степен ризика, трајање и учесталост насилног понашања, последице, број учесника, узраст и карактеристика развојног периода детета, односно ученика.

Процену нивоа насиља врши тим за заштиту, а на основу прикупљених информација и чињеница. Тим за заштиту може да редефинише процењени ниво уколико дође до нових сазнања и информација. Процену другог и трећег нивоа вршњачког насиља врши тим за заштиту, а првог нивоа одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика..

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

Примери разврставања различитих облика насиља према нивоима вршњачког насиља:

Први ниво

- **облици физичког насиља су:** ударање чврга, гурање, штипање, гребане, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари и сл.
- **облици психичког насиља су:** омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање” и сл.
- **облици социјалног насиља су:** добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина и сл.
- **облици сексуалног насиља са сексуалном поруком су:** добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислена гестикулација и сл.
- **облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су:** узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука смсом, ммс-ом или путем аудиовизуелних снимака и сл. Понављање поступака класификованих као први ниво насиља, сматрају се другим нивоом.

Други ниво

- **облици физичког насиља су:** шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке”, затварање, плување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу и сл.
- **облици психичког насиља су:** уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање и сл.
- **облици социјалног насиља су:** сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање и сл.
- **облици сексуалног насиља су:** сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење и сл.
- **облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су:** оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба друштвених мрежа, блогова, форума и четовања у циљу вређања, исмевања и подстицање угрожавања достојанства личности снимање камером појединачно против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуир

Трећи ниво

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

- **облици физичког насиља су:** туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем и сл.
- **облици психичког насиља су:** застрашивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације и сл.
- **облици социјалног насиља су:** претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других и сл.
- **облици сексуалног насиља:** завођење ученика од стране запослених, злоупотреба ауторитета, поверења, или утицаја над дететом/учеником подвођење, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест и сл.
- **облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су:** злоупотреба друштвених мрежа, блогова, форума и четовања у циљу слања претњи и угрожавања сигурности, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија и сл.

У дому ученика понављање лакших повреда обавеза третира се као тежа повреда обавеза у складу са законом којим је уређен ученички и студентски стандард. У дому ученика васпитно-дисциплински поступак се води у складу са законом којим је уређен ученички и студентски стандард.

4.2. Интервенција према нивоима насиља, злостављања и занемаривања

Ниво насиља и злостављања условљава и предузимање одређених интервентних мера и активности.

На првом нивоу активности предузима самостално васпитач у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, групом ученика и индивидуално.

Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање за ситуације првог нивоа, установа интервенише активностима предвиђеним за други, односно трећи ниво.

На другом нивоу активности предузима васпитач односно главни васпитач у дому у сарадњи са психологом, Тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. Уколико појачани васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са Законом.

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

На трећем нивоу по правилу, активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно укључивање родитеља и надлежних органа и организација (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција, јавно тужилаштво и друге надлежне организације). На трећем нивоу обавезно се покреће васпитно-дисциплински поступак.

Информације о насиљу, злостављању и занемаривању прикупља, по правилу, психолог, односно друго задужено лице у установи – васпитач или члан Тима за заштиту, непосредно по сазнању или сумњи на насиље, злостављање и занемаривање. Начин прикупљања информација одређује се у складу са специфичностима ситуације. Изјава од малолетних ученика се узима у складу са одредбама закона који уређује ученички и студентски стандард, а којим је прописан васпитно-дисциплински поступак у установи.

Уколико Дом има сазнање да се насиље у које су укључени ученици догодило ван Дома, дужан је да појача васпитни рад са ученицима уз обавезно укључивање родитеља, осим када се ради о насиљу у породици, када је нужно укључити надлежни центар за социјални рад.

Уколико се насилно понашање догоди у простору Дома и/или у време васпитног рада и других активности Дома предузимају се мере појачаног васпитног рада, а у складу са проценом нивоа води и окончава васпитно-дисциплински поступак у роковима и на начин утврђен законом. Дом обавештава друге институције у зависности од процењеног нивоа насиља

4.3. Заштита запослених

Дом је дужан да интервенише увек када постоји сумња или сазнање да запослени трпи насиље од стране ученика, родитеља или трећег лица у установи или за време организовања активности установе.

Процењивање насиља, злостављања и занемаривања по нивоима не односи се на запослене, већ само на вршњачко насиље.

Када је ученик починилац насиља према запосленом, директор је дужан да одмах обавести родитеља и центар за социјални рад; да покрене васпитно-дисциплински поступак, да изрекне васпитно-дисциплинску меру, у складу са законом, за ученике старости до 14 година, а за ученике изнад 14 година, осим наведених активности и да обавести надлежно јавно тужилаштво и полицију.

У случају повреде части, угледа и достојанства запосленог од стране ученика примењују се мере и активности прописане за трећи ниво вршњачког насиља.

Када је родитељ или треће лице починилац насиља према запосленом директор је дужан да одмах обавести јавног тужиоца и полицију. или запослени према запосленом, директор је дужан да таква сазнања пријави полицији и надлежном јавном тужилаштву, а

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

када је родитељ починилац насиља да обавести и надлежни центар за социјални рад, у року прописаним Законом.

Уколико установа има сазнање да родитељ или треће лице на друштвеним мрежама омаловажава, вређа, прети или позива на насиље према запосленом, а у вези са професионалном улогом запосленог, установа је дужна да о томе обавести надлежно јавно тужилаштво, у року прописаном Законом.

Када су ученици сведоци насиља из става 3. ове тачке, тим за заштиту израђује план заштите за ученике.

Када запослени изврши насиље над запосленим директор поступа у складу са законом.

4.4. Редослед поступања

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

У Дому се интервенише на насиље, злостављање и занемаривање, када се оно дешава или се догодило између: ученика (вршњачко насиље); запосленог и ученика; родитеља и ученика; родитеља и запосленог; ученика и запосленог, као и када насиље, злостављање и занемаривање чини треће лице у односу на ученика, запосленог или родитеља.

Дом интервенише увек када постоји сумња или сазнање да дете и ученик трпи насиље, злостављање и занемаривање, без обзира на то где се оно догодило, где се догађа или где се припрема.

РЕДОСЛЕД ПОСТУПАЊА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ

1. Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања

обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно.

2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника је обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног васпитача да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ.

3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

рад) обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.

4. Консултације у установи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције, односно ради успостављања и развијања усклађеног, уједначеног и ефикасног поступања. у консултације у установи укључују се: васпитач, дежурни васпитач, психолог, Тим за заштиту и директор

Уколико у току консултација у установи директор и Тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво насиља, злостављања и занемаривања, као и да одреде мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: министарство надлежно за послове образовања и васпитања (у даљем тексту: Министарство) – надлежну школску управу, центар за социјални рад, полицију, правосудне органе, здравствену службу, а по потреби одељење надлежно за послове ученичког и студентског стандарда

5. Мере и активности предузимају се за све нивое насиља и злостављања.

План заштите од насиља за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за ученике који су претрпели насиље или били сведоци насиља и злостављања. **План појачаног васпитног рада за ученика** се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа насиља за ученике који су извршили насиље, подстрекивали на насиље или пасивно подржавали насилну ситуацију. План заштите од насиља и план појачаног васпитног рада може да се сачине и за цело одељење, односно васпитну групу. Активности у оквиру плана заштите од насиља ученика, као и плана појачаног васпитног рада, треба да буду конкретне и специфичне и да се кроз активности препознаје какву промену желимо да постигнемо кроз њихову реализацију. План заштите од насиља, односно план појачаног васпитног рада зависе од: врсте и тежине насилног понашања, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и сл. Мере и активности се планирају на основу сагледавања карактеристика детета/ученика, потреба за подршком и уз учешће детета - ученика и родитеља, осим када се ради о насиљу у породици, када је нужно укључити надлежни центар за социјални рад.

За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу и организациона јединица Министарства која је надлежна за послове ученичког и студентског стандарда у року од 24 сата од момента сазнања, путем дигиталне националне платформе „Чувам те” (у даљем тексту: Национална платформа) са првим информацијама о догађају и предузетим активностима, а у року од 48 сати од

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

момента сазнања са допуном информацијама и закључцима са састанка тима за заштиту. Такође, установа путем Националне платформе ажурира информације о поступању до затварања предмета, односно предузимања свих потребних мера и њихове евалуације.

Путем Националне платформе, установе обавештавају друге надлежне институције из спољашње мреже заштите (систем социјалне и здравствене заштите, полиција и јавно тужилаштво), ускладу са прописаним процедурама.

Поред наведеног, установе су у обавези да поступају по добијању пријава насиља које су им упућене путем националне платформе, а у складу са прописаним процедурама поступања у ситуацијама сумње или сазнања о ситуацијама насиља.

Уколико је **комуникација са медијима** неопходна, одговоран је директор, осим ако је директор учесник насиља, злостављања или занемаривања. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања. Установа је дужна да обавести надлежну школску управу, односно министарство пре давања изјаве медијима о конкретној ситуацији насиља којаседогодила.

Ако се утврди одговорност директора за непредузимање или неблаговремено предузимање одговарајућих мера, прописаних овим правилником, у случајевима повреде забране насиља, злостављања и занемаривања у складу са законом који уређује основе система образовања и васпитања стичу се услови за престанак дужности директора.

6. Ефекте предузетих мера и активности прати установа (васпитач, Тим за заштиту, психолог) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности Дома.

Установа прати понашање детета и ученика које је трпело и које је извршило насиље и злостављање, али и деце и ученика који су индиректно били укључени (сведоци). Установа прати и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби.

Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства.

5. ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У ОДГОВОРУ НА КРИЗНИ ДОГАЂАЈ

5.1. Јачање отпорности установа за ефикасно реаговање на кризне догађаје

Установа је у обавези да континуирано унапређује процедуре поступања ради ефикасног деловања у сврху отклањања или свођења на минимум последица које је кризни догађај изазвао по организацију рада и функционисање установе, као и по физичко и ментално здравље појединца.

Јачање отпорности установе заснива се на следећим принципима:

1) Континуитет

Подстицање приправности и обезбеђивање континуираног пружања квалитетног образовања и васпитања, подизање свести, планирање и припрема за реаговање у кризним догађајима.

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

2) Сарадња

Интерсекторска повезаност и заједничко деловање у ванредним ситуацијама, с обзиром на врсту кризе.

3) Доступност

Омогућавање брзог приступа доступним ресурсима како би установа обезбедила континуитет и право на квалитетно образовање и васпитање у време кризног догађаја.

4) Ефикасност

Обезбеђивање да установа активно предузима правовремене и адекватне кораке у реаговању на кризни догађај.

Установа формира Тим за кризне догађаје у оквиру тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као његов обавезни део.

Тим за кризне догађаје у Дому ученика средњих школа Сомбор у школској 2024/2025. години ради у следећем саставу:

6. Ђуро Клипа, директор Дома
7. Богдана Вукоман, помоћник директора
8. Мирјана Борак, координатор васпитне службе и васпитач у Дому
9. Изабела Рашковић, стручни сарадник – психолог Дома и координатор Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
10. Стеван Прокић, секретар Дома
11. Рајко Љумовић, представник родитеља (члан Управног одбора)

Радам Тима за кризне ситуације координише директор Дома Ђуро Клипа.

Директор доноси решење којим се дефинише улога чланова тима за кризне догађаје, односно одређује чланове тима који ће обављати послове и активности које се односе на координацију, пружање психосоцијалне подршке и информисање.

5.2. Поступање установе када се деси кризни догађај

ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ КАДА СЕ ДЕСИ КРИЗНИ ДОГАЂАЈ

Када установа има сазнање да се догодио кризни догађај одмах, а најкасније у року од 24 сата, активира се тим за кризне догађаје, који има следеће задатке:

- ✓ прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа;
- ✓ успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите;
- ✓ сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције;
- ✓ благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају;
- ✓ психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима;
- ✓ израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи;

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

- ✓ **организација евентуалних комеморативних активности;**
- ✓ **праћење реализације** планова и евалуација;
- ✓ **вођење документације** и извештавање и
- ✓ **други послови** који могу бити од значаја у ситуацијама када се деси кризни догађај.

Поступање установе:

Прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа	Тим прикупља информације о догађају (опис догађаја, место и време када се десио догађај), ко је све погођен кризним догађајем и каква му је помоћ потребна, где се налази и у каквом је стању, као и о томе шта је већ урађено поводом тога у установи. У зависности од врсте/облика кризног догађаја, наредни корак подразумева хитно обавештавање полиције, хитне помоћи, ватрогасне службе, као и других евентуално потребних органа/служби. Неопходно је да запослени у установи поступају у складу са планом поступања у ситуацијама кризе и у зависности од врсте кризног догађаја, и у складу са планом евакуације. Тим за кризне догађаје благовремено информисе Министарство просвете, односно надлежну школску управу о догађају, као и предузетим активностима.
Успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите (социјална и здравствена заштита, полиција, јавно тужилаштво, јединица локалне самоуправе, мобилни тим).	На основу прикупљених података, уз обавезу хитног обавештавања спољашње мреже заштите, установа врши процену да ли може да поступа самостално или јој је потребна помоћ и подршка представника спољашње мреже заштите, са којом израђује јединствен план деловања, начин рада и извештавања. У зависности од облика/врсте и степена интензитета кризног догађаја установа процењује кога укључује од спољашње мреже заштите.
Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције	Уколико кризни догађај као последицу има најмање троје или више повређених или настрадалих лица, директор је у обавези да одмах по сазнању обавестити Министарство просвете како би се ангажовао интересекторски мобилни тим за кризне ситуације, који је формиран у складу са Протоколом о поступању приликом суочавања друштва са кризним ситуацијама у оквиру Радне групе Владе Републике Србије ради пружања неопходне

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

	подршке. У ситуацијама када поступа мобилни тим, тим за кризне догађаје установе постаје саставни део мобилног тима. Тим за кризне догађаје установе пружа потребне информације мобилном тиму, учествује у заједничком планирању, организацији и реализацији психосоцијалне подршке. У сарадњи са мобилним тимомом, тим установе врши праћење и идентификовање деце/ученика и запослених којима је потребна помоћ, пружа прву психолошку помоћ као и друге видове подршке.
Благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају	Директор установе именује особе задужене за припрему званичних информација за родитеље, ученике, запослене и за медије. Обавештења имају сврху континуираног информисања запослених, родитеља и деце/ученика и медија о најновијим, провереним и тачним информацијама до којих је установа дошла, ради планирања одговарајуће подршке и предузимања других потребних мера (сузбијање гласина и ширења панике); упознавање са могућим тешкоћама, ризицима, изазовима и начинима за њихово превазилажење; упознавање са начинима подршке. Саопштење за медије сачињава се у сарадњи са надлежним службама Министарства
Психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима	Тим за кризне догађаје прати реаговања ученика, родитеља и запослених, идентификује коме је помоћ потребна и у складу са тим организује пружање психосоцијалне подршке. Приликом пружања психосоцијалне подршке као основна интервенција користи се психолошка прва помоћ. У зависности од врсте, интензитета и последица кризног догађаја, тим процењује потребу за укључивањем представника из система здравствене заштите у циљу пружања психосоцијалне подршке и/или укључивање интерсекторског мобилног тима за кризне ситуације.
Израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи	Тим за кризне догађаје у сарадњи са релевантним тимовима установе израђује план рада по измењеном, прилагођеном плану. Неопходно је да начин рада установе буде прилагођен последицама кризног догађаја, могућностима и потребама деце/ученика и запослених у погледу реализације свих школских активности непосредно након кризног догађаја.

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

	План рада треба да садржи конкретне активности/мере које установа планира да предузме, носиоце (извршиоце) планираних активности, временску динамику, начин извршења, начини праћења и извештавања. Приликом прављења плана важно је узети у обзир врсту кризног догађаја, број погођених особа, процену даљих ризика, реакцију локалне заједнице и одговарајуће правне аспекте. Након кризног догађаја, неопходно је да установа предузима активности које ће водити стабилизацији стања у установи - постепени повратак установе на редован начин рада који је био успостављен пре кризног догађаја уз континуирано праћење понашања деце/ученика и запослених у циљу процене ефеката подршке и предузимања даљих мера. Установа прати реализацију плана и у зависности од тока смиривања кризног догађаја, ревидира план, надопуњује га и коригује.
Организација евентуалних комеморативних активности	У случају кризних догађаја са смртним исходом, тим учествује у организацији и планирању адекватних комеморативних активности.
Праћење реализације плана и евалуација	Неопходно је праћење реализације плана рада (у оквиру плана рада тима за заштиту) у измењеним условима, евентуалне корекције и допуне плана у зависности од процене степена, броја и последица изазваних кризним догађајем и предузетим корацима.
Вођење документације и извештавање	Тим је дужан и да води документацију о спроведеним активностима у вези поступањем у кризној ситуацијом. Извештај о поступању установе доставља се надлежној школској управи, а када су у питању домови ученика, извештај о поступању се доставља и сектору Министарства надлежном за ученички и студентски стандард, у року од 15 дана од наступања периода стабилизације рада у установи.

5.3. Поступање установа након кризног догађаја

Након реализације плана поступања у кризним догађајима, и успостављања стабилног стања у установи тим за кризне догађаје врши евалуацију спроведених

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

активности и ачињава извештај. Евалуација обухвата: анализу ефеката спроведених мера и активности односно реализацију измењеног плана рада, као и пружање прве психолошке помоћи, са посебним освртом на снаге, изазове и препоруке у реаговању на кризни догађај. На основу евалуације плана реаговања у конкретним ситуацијама, установа даље унапређује план поступања установе у кризним ситуацијама.

Тим за кризне догађаје континуирано прати реаговања деце/ученика и запослених и процењује потребу за психосоцијалном подршком у наредном периоду и у сарадњи са спољашњом мрежом заштите израђује план о њеној реализацији.

Тим за кризне догађаје прати реализацију планова, у сарадњи са спољашњом мрежом заштите процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавање годишњица и слично).

ПРОГРАМ ПОСТУПАЊА УСТАНОВЕ У КРИЗНИМ ДОГАЂАЈИМА

Програм рада сачињава се на основу специфичности установе и садржи:

- процену снага, капацитета и специфичности установе да се суочи са различитим потенцијалним кризним догађајима;
- на основу процењених снага, капацитета и специфичности установе, део програма се односи на план поступања у ситуацијама кризе, који подразумева предвиђена безбедна места унутар и изван установе у зависности од кризног догађаја, дефинисан начин алармирања, односно оглашавања и информисања у установи у зависности од врсте кризног догађаја (нпр. претња оружаним нападом, терористичким нападом, дојава о експлозивној направи, талачка криза, пожар и сл.), у складу са евакуационим планом установе. Део плана поступања у ситуацијама кризе, неопходно је да садржи и план распореда просторија, као и начина означавања свих просторија у установама (ходника, учионица, кабинета и других просторија, са унутрашње и спољашње стране);
- део који се односи на стручно усавршавање запослених ради јачања компетенција за пружање психосоцијалне подршке, за реализацију плана евакуације и друге обуке које могу допринети ефикасном реаговању установе у различитим кризним ситуацијама;
- део који се односи на унапређивање безбедносне културе деце, односно ученика и запослених;
- начин реаговања – кораке у поступању установе када се догоди кризни догађај;
- начине укључивања и сарадње са породицом ради заједничког деловања на јачању отпорности установе;
- начине праћења, евалуацију и извештавања о реализацији програма.

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

6. ДОКУМЕНТАЦИЈА, АНАЛИЗА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности Дом:

- 1) прати остваривање програма заштите установе;
- 2) евидентира случајеве насиља, злостављања и занемаривања другог и трећег нивоа;
- 3) прати остваривање конкретних планова заштите другог и трећег нивоа;
- 4) укључује родитеља у васпитни рад у складу са врстом и нивоом насиља и праћење ефеката предузетих мера и активности;
- 5) прати остваривање активности друштвено-корисног, односно хуманитарног рада;
- 6) прати остваривање плана поступања установе у кризним догађајима;
- 7) евидентира кризне догађаје;
- 8) анализира стање и извештава.

Групни васпитач бележи насиље на првом нивоу; прати и процењује делотворност предузетих мера и активности и евидентира у педагошкој документацији

Психолог води евиденцију о случајевима који захтевају укључивање тима за заштиту (други и трећи ниво) документацију (службене белешке и сви други облици евидентирања података о лицу, догађају, предузетим радњама и др.) .

О ситуацијама насиља првог и другог нивоа, предузетим мерама и активностима, као и праћењу предузетих активности, школа је у обавези да води евиденцију због потребе кварталних извештаја и користећи Националну платформу „Чувам те”. За унос података на националној платформи су задужени запослени у школи које је директор овластио за приступ националној платформи.

ПРАЋЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА

Групни васпитачи и психолог прате ефекте предузетих мера. Прате:

- понашање ученика који је трпео насиље (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку и на који начин...) и ученика који се понашао насилно (да ли наставља са нападима, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...);
- како реагују пасивни посматрачи (да ли се обраћају старијима за помоћ, да ли сви знају како да се повежу са унутрашњом заштитном мрежом и ко је њихова особа од поверења, да ли се препознаје страх, да ли сами предузимају неке акције и сл.);
- шта се дешава у васпитној групи (да ли се издвајају нове групе, каква је атмосфера ...);
- колико су родитељи сарадници у активностима на смањивању насиља;
- како функционише Тим и унутрашња заштитина мрежа (где су слабе тачке и шта се може боље);

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

- колико су друге институције (спољна заштитна мрежа) укључене и који су ефекти њиховог укључивања.

Уколико се увиди да се ситуација насиља понавља, усложњава и постаје ризичнија и опаснија, неопходно је предузети следеће заштитне мере:

- појачати опрез свих запослених, дежурних васпитача и ученика;
- укључити у рад родитеље;
- наставити са индивидуалним радом - психолог;
- укључити стручњаке из других установа (из спољашње заштитне мреже).

ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЕФЕКТА ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА

На основу евиденције о случајевима насиља праћење ефеката предузетих мера ће ивршити Тим за заштиту ученика од насиља преко следећих **индикатора**:

- броја и нивоа облика насилног понашања
- број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број пријављених у току школске године
- однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године
- однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године
- анализа упитникаведеног међу ученицима о степену безбедности у Дому.

6.1. Извештај о реализацији плана заштите од насиља, злостављања и занемаривања

Тим полугодишње извештава Педагошко веће и Управни одбор о реализацији и ефектима превентивних и интервентних мера и активности.

Извештавање о појединим случајевима насиља врши директор водећи рачуна о поверљивости података, заштити приватности стављајући интересе детета изнад интереса родитеља, Дома, струке и др.

Подаци до којих се дође су поверљиви и могу се ставити на располагање само службеним лицима ангажованим у поступцима заштите деце од насиља. Директор одлучује о дозволи приступа документацији и подацима у поступку заштите детета и ученика, осим ако је на основу закона, а на захтев суда, односно другог надлежног органа обавезан да их достави. Коришћење документације у јавне сврхе и руковање подацима мора бити у складу са законом.

Извештај о остваривању Програма заштите је саставни део Годишњег извештаја о раду Дома. Извештај садржи, нарочито: анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате вредновања у овој области, број и врсту случајева насиља, злостављања и занемаривања, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте.

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

**ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И
ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ**

Дом ученика средњих школа Сомбор Програмом превенције од дискриминаторног понашања и вређања угледа, части и достојанства личности одређује мере и активности којима се охрабрује и подржава међусобно прихватање, уважавање и сарадња деце/ученика и свих запослених у школи. На тај начин се у Дому ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације и развијају просоцијалне вредности. Програм је написан на основу Закона о ученичком и студентском стандарду („Сл. гласник РС”, 18/2010, 55/2013, 27/2018 - др. закон и 10/2019), и Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части и достојанства личности („Сл. гласник РС”, бр. 65/2018).

Под дискриминацијом, односно дискриминаторним понашањем, у смислу Закона и овог акта подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус, мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању,

Дом ученика средњих школа Сомбор *Развојни план установе 2024-2028.*

социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Укратко, дискриминација је неједнако поступање према једнакима и једнако поступање према неједнакима.

Извршилац дискриминације, у смислу овог акта, јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ или треће лице, као и установа, њени органи и тела који својим чињењем или пропуштањем чињења врше дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим, у свим релацијама.

Дискриминисано лице, у смислу овог акта, јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ и треће лице, група – учесника у образовању, запослених, родитеља и трећих лица, чланови органа и тела установе који су претрпели дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим.

Вређање угледа, части или достојанства личности у установи јесте понашање лица или групе лица које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања. Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава, понашање се квалификује као дискриминација.

ПРЕВЕНЦИЈА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ И ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

Превенција дискриминације, као и вређања угледа, части или достојанства личности јесу мере и активности које предузима установа да се предупреди сваки облик дискриминаторног понашања, као и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности, у било ком од односа, подигне свест свих у установи о његовим негативним последицама на лица, групу лица, односно установу.

Превентивним мерама и активностима у установи ствара се сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације, развија позитиван систем вредности.

Дужност установе је да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој сваког учесника у образовању, заштиту од свих облика дискриминације и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности и социјалну реинтеграцију дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације.

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

Превентивним мерама и активностима заснованим на принципу једнаких могућности, кроз једнакост и доступност права на образовање и васпитање, без дискриминације:

1) подиже се ниво свести и осетљивости свих у установи – нулта толеранција на све облике дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности;

2) остварује се пуна посвећеност установе и свих њених органа и тела у препознавању, спречавању и сузбијању дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности;

3) сви носиоци обавеза заштите од дискриминације у установи (унутрашња заштита) и ван ње (спољашња заштита – породица, јединица локалне самоуправе, надлежни орган унутрашњих послова, центар за социјални рад, здравствена служба, министарство надлежно за послове образовања, Повереник, Заштитник грађана, Покрајински заштитник грађана – омбудсман, органи правосуђа и др.), сагласно закону, поступају хитно, ефикасно и координисано у спречавању и сузбијању дискриминаторног понашања.

Права, обавезе и одговорности лица у превенцији дискриминације и понашања којима се вређа углед, част и достојанство личности

Запослени својим квалитетним радом и применом различитих метода, садржаја, облика рада и активности, личним понашањем и ставом утичу, помажу и обезбеђују недискриминаторно, подстицајно, инклузивно и безбедно образовно окружење за све – учеснике у образовању, за родитеље, запослене и за трећа лица у установи и својим понашањем не подстичу, не помажу, не изазивају, не доприносе вршењу дискриминације и вређања угледа, части или достојанства личности.

Васпитачи и стручни сарадник избором одговарајућих садржаја и начина рада са учесницима у васпитном раду доприносе стицању знања, вештина и формирању ставова који утичу на промену понашања, који помажу превазилажењу стереотипа и предрасуда, повећавању осетљивости на повреде осећања других лица и група по неком од заштићених личних својстава, развијању толеранције, прихватања и уважавања различитости, конструктивног превазилажења сукоба и др.

Стереотип, подразумева унапред створено и широко прихваћено мишљење о одређеној групи, при чему се свим припадницима групе приписују иста обележја и негирају њихове индивидуалне карактеристике.

Предрасуда, подразумева научени образац мишљења који је логички неоснован, упорно одржаван социјални став према некој групи, који се лако шири и утиче на формирање негативног мишљења и односа према одређеној групи.

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

Запослени су одговорни, нарочито, за своје изјаве и понашања којима се испољава и промовише дискриминаторно понашање, стереотипи, предрасуде и нетолеранција према припадницима мањинских и осетљивих друштвених група, посебно, у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и др.

Присутни запослени, дежурни васпитач и сви васпитачи, стручни сарадник, дужан је да на целисходан начин увек реагује и обезбеди заштиту учесника у Дому од сваког облика дискриминације и дискриминаторног понашања, заустављањем понашања које се непосредно врши и смиривањем дискриминисаног лица, извршиоца дискриминације и посматрача.

Ученици и одрасли, као одговорни учесници у васпитном раду, обавезни су да: уважавају и поштују личност и национални, полни, верски, родни, сексуални и све друге аспекте идентитета учесника у образовању, родитеља, запослених и трећих лица; поштују правила установе која се односе на забрану дискриминације и дискриминаторног понашања и принципа једнаких могућности; активно учествују у активностима које се остварују у Дому.

Родитељ је дужан да у најбољем интересу детета и ученика: сарађује са Домом; учествује у мерама и активностима које се планирају, припремају и спроводе ради спречавања дискриминаторног понашања; уважава и поштује личност и све аспекте идентитета свог детета, друге деце, ученика, одраслих, других родитеља, запослених и трећих лица. Родитељ детета и ученика не сме својим понашањем у установи да подстиче, помаже, изазове или на било који начин допринесе дискриминацији и вређању угледа, части или достојанства личности.

Програм превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности

Програм превенције утврђује се на основу анализе стања у остваривању равноправности, распрострањености различитих облика нетолеранције и дискриминације, сагледавања потреба учесника у образовању за додатном подршком, специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета њеног рада. Годишњим планом рада установе, између осталог, опредељују се превентивне активности, одговорна лица и временска динамика остваривања планираних активности.

Програм превенције садржи:

1) начине на које се принципи једнаких могућности и недискриминације уграђују и остварују у свакодневном животу и раду установе на свим нивоима, у свим облицима рада (појединац, одељење, ученички парламент, стручни органи и тимови, родитељски састанци, родитељи као појединци и група, савет родитеља);

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

2) начине на које се пружа додатна подршка учесницима образовања и њиховим родитељима из мањинских и осетљивих друштвених група, а нарочито, у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и васпитања и др.;

3) стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције, превазилажење стереотипа и предрасуда код учесника у образовању, рад у мултикултуралној групи, односно одељењу, стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације и целисходно реаговање на дискриминаторно понашање;

4) начине информисања о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања;

5) облике и садржаје рада са учесницима у образовању ради превазилажења стереотипа и предрасуда, развијања свести о опасности и штетним последицама дискриминације, унапређивања толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавања и поштовања различитости и др.;

6) облике и садржаје рада са учесницима у образовању који трпе, чине или сведоче дискриминаторно понашање;

7) начине, облике и садржаје сарадње са родитељима, јединицом локалне самоуправе, надлежним органима, службама и др.;

8) начине поступања у случајевима подношења пријаве установи, односно притужбе Поверенику и кривичне пријаве надлежном органу због дискриминаторског поступања и поступања којима се вређа углед, част или достојанство личности;

9) начине праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања, а нарочито, у односу на:

(1) учесталост дискриминаторног понашања и број поднетих пријава, притужби, односно кривичних пријава;

(2) распрострањеност различитих облика дискриминације;

(3) број лица изложених дискриминаторном понашању;

(4) учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених због дискриминаторног понашања;

(5) број и ефекте предузетих мера и активности које међу учесницима у образовању промовишу толеранцију, уважавање различитости, једнаке могућности и недискриминацију;

(6) степен и квалитет укључености родитеља у спречавање свих облика дискриминације и др.;

(7) остварене обуке стручног усавршавања за спречавање дискриминаторног понашања и потребе даљег усавршавања.

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

Ради континуираног праћења ефеката програма спречавања дискриминаторног понашања, установа врши анализу стања у остваривању равноправности и једнаких могућности. У припреми анализа учествују и представници учесника у образовању и родитеља. Анализа се разматра у васпитним групама, у комуникацији са родитељима, у оквиру рада Вршњачког тима, стручним органима и тимовима. Орган управљања разматра и питања дискриминације у оквиру доношења аката установе, усвајања извештаја о њиховом спровођењу и разматрања поштовања општих принципа, остваривања циљева образовања и васпитања и стандарда постигнућа, најмање два пута годишње кроз извештаје директора о свом раду и раду установе.

Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Дом ученика средњих школа Сомбор има Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту: Тим за заштиту), који образује директор.

Осим надлежности поступања у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања, задаци тима за заштиту јесу, нарочито, да:

- 1) анализира стање у остваривању равноправности и једнаких могућности;
- 2) припрема програм превенције;
- 3) информисе учеснике у образовању, запослене и родитеље о планираним активностима и могућностима пружања подршке и помоћи;
- 4) учествује у пројектима и обукама за развијање потребних знања и вештина за превенцију и поступање у случајевима дискриминаторног понашања;
- 5) предлаже мере за унапређивање превенције и заштите од дискриминације, организује консултације и учествује у доношењу одлука о начину поступања у случајевима сумње на дискриминаторно понашање;
- 6) укључује родитеље у планирање мера и спровођење активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања;
- 7) прати и процењује ефекте предузетих мера и активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања и даје одговарајуће предлоге директору;
- 8) сарађује са школском управом Министарства и другим надлежним органима, организацијама и службама, ради спречавања и заштите од дискриминације;

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

9) води и чува посебну документацију о случајевима и појавним облицима дискриминације, броју пријава и притужби, броју спроведених неформалних и формалних поступака, њиховом исходу и др.

АКЦИОНИ ПЛАН ПРЕВЕНТИВНИХ АКТИВНОСТИ

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Формирање Тима за заштиту ученика од насиља за наредну школску годину	директор	септембар
Израда Акционог плана превентивних активности за наредну школску годину	Тим за заштиту ученика од насиља	септембар
Организовање дежурства запослених (васпитна служба, портири)	директор и координатори служби	септембар
Упознавање ученика и родитеља са правилима понашања и последицама кршења правила понашања - Кућни ред и Правилник о материјалној и дициплинској одговорности ученика, са забраном дискриминације и насиља у Дому	васпитачи психолог	родитељски састанак на почетку школске године постављање званичних докумената Дома на сајт Дома
Информисање ученика о Тиму и његовим активностима и упућивање у могућност тражења помоћи и подршке од Тима - подела флајера	васпитачи	на почетку школске године
Информисање родитеља о Тиму и његовим активностима и упућивање у могућност тражења помоћи и подршке од Тима	психолог	родитељски састанак на почетку школске године

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

Постављање пригодних стручних текстова, приручника, материјала о превенцији дискриминације и толеранцији на различитости намењених родитељима у делу „Кутак за родитеље“ на сајту Дома	психолог васпитачи	у току школске године
Постављање пригодних стручних текстова, приручника, материјала о превенцији дискриминације и толеранцији на различитости намењених ученицима у делу „Кутак за ученике“ на сајту Дома	психолог васпитачи	у току школске године
Вршњачк тим – активности Вршњачког тима усмерене ка доприносу и подршци атмосфере толеранције и превенције дискриминације у Дому Васпитни рад са ученицима у оквиру ког се обрађују теме значајне за заштиту ученика, превенцију дискриминације, неговање толеранције и ненасиља, развој социоемоционалне компетенције ученика (свест о себи, свест о другима, саморегулација, одговорно доношење одлука и сл.) итд.	психолог васпитачи	у току школске године у току школске године
Испитивање мишљења ученика о стању безбедности и појавама дискриминације и насиља у Дому и утврђивање њихових предлога за унапређивање безбедности у Дому	Тим за заштиту ученика од насиља, психолог, васпитачи	март април
Обележавање значајних датума: • 16. новембар - Светски дан толеранције • 20. Новембар - Светски дан права детета • последња среда у фебруару - Међународни дан борбе против вршњачког насиља „Дан розих мајица“	васпитачи психолог Вршњачки тим	октобар новембар фебруар март
Радионице за ученике на тему дискриминације, дискриминаторно	васпитачи психолог	у току школске године

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ

У циљу унапређивања компетенција запослених за превентивни рад, благовремено уочавање, препознавање, реаговање на дискриминацију је План стручног усавршавања запослених у области превенције дискриминације.

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ У ОБЛАСТИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ		
САДРЖАЈ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОР
Представљање Програма превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности установама и упознавање са Планом превентивних активности у Дому за 2024/2025. годину	презентација докумената васпитачима на састанку Педагошког већа	стручни сарадник - психолог Дома
Конференција о васпитном раду у домовима ученика средњих школа Републике Србије (заступљене су теме из области превенције дискриминације)	учешће представника васпитне службе на Конференцији	Институт за економију и право
Презентација информација добијених на Конференцији о васпитном раду у домовима ученика средњих школа Републике Србије	презентација на састанку Педагошког већа	представници васпитне службе који су били на Конференцији
Дискриминација и дискриминаторно понашање	интерно стручно усавршавање	стручни сарадник - психолог Дома
Похађање стручних усавршавања намењених запосленима у образовању из области заштите ученика од дискриминације	интерно стручно усавршавање	Национална платформа „ЧУВАМ ТЕ“

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

Обука из области превенције дискриминације и заштите ученика од насиља за остале запослене у Дому	обука	стручни сарадник - психолог Дома

ИНТЕРВЕНЦИЈА

У Дому се интервенише у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких или других облика дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито млађем, слабијем, са сметњама у развоју и инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуалној оријентацији, раси, боји коже, верској и националној припадности, језику, имовном стању, социјалном и културном пореклу и другим и претпостављеним или стварним личним својствима.

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање или вређање угледа, части или достојанства личности (у даљем тексту: дискриминаторно понашање) зауставља, осигурава безбедност учесника у образовном и васпитном процесу (оних који трпе – дискриминисана лица, сведоче или чине – извршиоци дискриминације), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате се ефекти предузетих мера.

У Дому се интервенише у случају сумње и када је утврђено дискриминаторно понашање, и то, када се оно припрема, дешава или се догодило између: учесника у образовању (дете–дете, ученик–ученик, одрасли–одрасли; учесник у образовању – запослени; учесник у образовању – родитељ; учесник у образовању – треће лице у установи); запосленог (запослени – учесник у образовању, запослени–родитељ, запослени–запослени, запослени – треће лице); родитеља (родитељ – учесник у образовању, родитељ–родитељ, родитељ–запослени, родитељ – треће лице); треће лице (треће лице – учесник у образовању, треће лице – родитељ, треће лице – запослени; треће лице – треће лице).

Директор, запослени и трећа лица имају обавезу да препознају дискриминацију, а ако је утврђена, предузму мере и активности у установи према учеснику у образовању прописане Законом и овим актом.

Директор има обавезу да предузме Законом утврђене мере и активности према запосленом, родитељу и трећем лицу као извршиоцу дискриминације и пријави дискриминацију надлежним државним органима, органима аутономне покрајине и локалне самоуправе.

Дом ученика средњих школа Сомбор *Развојни план установе 2024-2028.*

У случају дискриминаторног понашања запосленог утврђује се одговорност у дисциплинском поступку, у складу са Законом.

Одговорност родитеља за повреду законске забране дискриминације од стране његовог детета које је ученик школе утврђује се у прекршајном поступку, а на основу Закона. У случају када је родитељ извршилац дискриминације, одговорност се утврђује пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Одговорност трећег лица за повреду законске забране дискриминације утврђује се у поступку пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Мотив или намера извршиоца дискриминације није од значаја.

МАТРИЦА ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА ОД ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА УЧЕСНИКА У ОБРАЗОВАЊУ

Ради предузимања одговарајућих мера и благовременог реаговања на ризике од дискриминаторног понашања учесника у образовању, сачињава се матрица за процену нивоа дискриминације, тако што се уочено дискриминаторно понашање сврстава се у један од три нивоа дискриминаторног понашања, у зависности од:

- 1) узраст учесника у образовању;**
- 2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања;**
- 3) облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање;**
- 4) последица дискриминаторног понашања.**

Приликом сврставања у ниво дискриминаторног понашања учесника у образовању према наведеној матрици, место и време извршеног понашања утичу на избор врсте мере и активности које се предузимају у интервенцији.

Када се дискриминаторно понашање догоди ван простора установе, у било које време, а од стране учесника у образовању, установа предузима мере појачаног васпитног рада, без вођења васпитно-дисциплинског поступка. Уколико се дискриминаторно понашање догоди у простору установе у време образовно-васпитног рада и других активности, предузимају се мере појачаног васпитног рада, покреће, води и окончава васпитно-дисциплински поступак, у роковима и на начин утврђен Законом.

Елементи матрице јесу:

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

1) узраст учесника у образовању

Процену тежине облика дискриминације обавља тим за заштиту, полазећи од релација: лице у односу на друго лице истог или приближног узраста; узрасно старијег лицу према млађем лицу и групе лица према лицу, односно групи лица, и то:

(1) када је понашање учесника у образовању истог или приближног узраста (дете– дете, ученик–ученик, одрасли–одрасли), као и млађег према старијем, квалификује се као први ниво;

(2) када се узрасно старији учесник у образовању понаша дискриминаторно према млађем лицу, квалификује се као други ниво;

(3) када група учесника у образовању дискриминаторно понаша према лицу или другој групи, квалификује се као трећи ниво.

2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања

Када се дискриминаторно понашање понавља или продужено траје у односу на исто лице, односно лица са сличним или истим личним својствима (раси, боји коже, националној и верској припадности или етничком пореклу, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету) тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Поновљена дискриминација, у смислу овог акта, подразумева више пута поновљено понашање лица или групе лица, односно поступање установе, њених органа или тела које је засновано на повређивању личних својстава лица или групе лица, а продужена – која се чине у дужем временском периоду према истом лицу или групи лица.

3) облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање

Узнемиравање и понижавајуће поступање јесте изговарање речи, односно слање писаних порука или предузимање радњи према лицу или групи лица на основу којих се посредно и са сигурношћу може закључити да вређају њихово достојанство на основу личног својства, проузрокују осећај понижености, узнемирености или одбачености, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење.

Ако узнемиравање и понижавајуће поступање удружено врши група или се оно понавља, односно дуже траје, овакво дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација другог нивоа.

Ако је узнемиравање и понижавајуће поступање изазвало страх или непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење по дискриминисано лице или је довело до

Дом ученика средњих школа Сомбор

Развојни план установе 2024-2028.

искључивања или одбацивања лица или групе лица, дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација трећег нивоа.

4) последица дискриминаторног понашања

Када дискриминаторно понашање доводи или потенцијално може да доведе до угрожавања физичког, односно психичког здравља учесника у образовању, тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Уколико је у интервенцију на понашање укључена спољашња заштита (здравствена служба, установа социјалне заштите, полиција, Министарство, надлежна школска управа Министарства, јединица локалне самоуправе, Повереник, правосудни органи и др.) тим за заштиту га увек квалификује као трећи ниво дискриминације.

Покренут прекршајни или судски поступак, не утиче на предузимање интервентних мера и активности.

ДОКУМЕНТАЦИЈА, АНАЛИЗА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности Дом ученика средњих школа Сомбор:

- 1) прати остваривање Програма превенције дискриминације
- 2) евидентира све случајеве дискриминације
- 3) прати остваривање конкретних планова заштите
- 4) анализира стање и извештава

О случајевима дискриминације Тим за заштиту води педагошку документацију и евидентира податке о дискриминисаним особама, извршиоцима дискриминације, догађају, предузетим радњама и др. Педагошку документацију води, чува и анализира за потребе установе стручни сарадник - психолог, а изузетно, други члан Тима за заштиту кога је одредио директор. Тим за заштиту сачињава извештај два пута годишње, који директор доставља Педагошком већу и Управном одбору.

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

ПРОГРАМ ПОСТУПАЊА УСТАНОВЕ У КРИЗНИМ ДОГАЂАЈИМА

На основу Правилника о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Службени гласник РС", број 11 од 14. фебруара 2024.) Дом ученика средњих школа Сомбор доноси Програм поступања установе у кризним догађајима.

Програм рада сачињава се на основу специфичности установе и садржи:

- процену снага, капацитета и специфичности установе да се суочи са различитим потенцијалним кризним догађајима;
- на основу процењених снага, капацитета и специфичности установе, део програма се односи на план поступања у ситуацијама кризе, који подразумева предвиђена безбедна места унутар и изван установе у зависности од кризног догађаја, дефинисан начин алармирања, односно оглашавања и информисања у установи у зависности од врсте кризног догађаја (нпр. претња оружаним нападом, терористичким нападом, дојава о експлозивној направи, талачка криза, пожар и сл.), у складу са евакуационим планом установе. Део плана поступања у ситуацијама кризе, неопходно је да садржи и план распореда просторија, као и начина означавања свих просторија у установама (ходника, учионица, кабинета и других просторија, са унутрашње и спољашње стране); део који се односи на стручно усавршавање запослених ради јачања компетенција за пружање психосоцијалне подршке, за реализацију плана евакуације и друге обуке које могу допринети ефикасном реаговању установе у различитим кризним ситуацијама;
- део који се односи на унапређивање безбедносне културе деце, односно ученика и запослених;
- начин реаговања – кораке у поступању установе када се догоди кризни догађај;
- начине укључивања и сарадње са породицом ради заједничког деловања на јачању отпорности установе;
- начине праћења, евалуацију и извештавања о реализацији програма.

Напомена: Дом ученика средњих школа Сомбор има израђен План евакуације и спасавања бр. 80 од 14.02.2018. године који ће се користити за кризни догађај изазван пожаром. Планове евакуације и поступања у осталим случајевима као што су претња оружаним нападом, терористички напад, дојава о експлозивној направи, талачка криза Дом ученика средњих школа Сомбор ће изградити накнадо у координацији са надлежним службама за наведене ситуације.

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У ОДГОВОРУ НА КРИЗНИ ДОГАЂАЈ

Јачање отпорности установа за ефикасно реаговање на кризне догађаје

Установа је у обавези да континуирано унапређује процедуре поступања ради ефикасног деловања у сврху отклањања или свођења на минимум последица које је кризни догађај изазвао по организацију рада и функционисање установе, као и по физичко и ментално здравље појединца.

Јачање отпорности установе заснива се на следећим принципима:

1) Континуитет

Подстицање приправности и обезбеђивање континуираног пружања квалитетног образовања и васпитања, подизање свести, планирање и припрема за реаговање у кризним догађајима.

2) Сарадња

Интерсекторска повезаност и заједничко деловање у ванредним ситуацијама, с обзиром на врсту кризе.

3) Доступност

Омогућавање брзог приступа доступним ресурсима како би установа обезбедила континуитет и право на квалитетно образовање и васпитање у време кризног догађаја.

4) Ефикасност

Обезбеђивање да установа активно предузима правовремене и адекватне кораке у реаговању на кризни догађај.

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

На основу Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС, бр.11/2024) у оквиру постојећег Тима за заштиту ученика од насиља формира се подтим за **кризне догађаје** као његов обавезни део.

Тим за кризне догађаје у Дому ученика средњих школа Сомбор у школској 2024/2025. години ради у следећем саставу :

- 12. Ђуро Клипа, директор Дома**
- 13. Богдана Вукоман, помоћник директора**
- 14. Мирјана Борак, координатор васпитне службе и васпитач у Дому**
- 15. Изабела Рашковић, стручни сарадник – психолог Дома и координатор Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања**
- 16. Стеван Прокић, секретар Дома**
- 17. Рајко Љумовић, представник родитеља (члан Управног одбора)**

Радам Тима за кризне ситуације координише директор Дома Ђуро Клипа.

Директор доноси решење којим се дефинише улога чланова тима за кризне догађаје, односно одређује чланове тима који ће обављати послове и активности које се односе на координацију, пружање психосоцијалне подршке и информисање.

Координација обухвата активности – планирања, организације, координације и сарадње са спољном заштитном мрежом, праћења и евалуације.

Психосоцијална подршка обухвата активности – праћења реаговања, процена потреба за психосоцијалном подршком, пружање индивидуалне и групне подршке, процена потребе за укључивањем мобилног тима и уколико до тога дође, сарадња са мобилним тимом.

Информисање обухвата активности – прикупљања, проверавања, селекције, дистрибуције информација, као и припреме саопштења.

Активности Тима за кризне догађаје биће осмишљаване и реализоване у складу са потребама, а основни циљ је умањивање последица кризног догађаја, спречавање ширења непроверених и узнемирујућих информација, олакшавање враћања равнотеже у погођенима кризом, превазилажење постојећих и превенција потенцијалних кризних ситуација.

ПЛАН РАДА ТИМА ЗА КРИЗНЕ СИТУАЦИЈЕ

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Формирање Тима за кризне интервенције	директор	септембар
Израда Плана за кризне интервенције	чланови Тима	септембар
Информисање Педагошког већа и Управног одбора о постојању Тима, члановима и акционом плану	чланови Тима	септембар
Упознавање свих актера живота и рада у Дому са планом евакуације у Дому	директор	септембар
Реализација стручних усавршавања - подела приручника Психолошке кризне интервенције у васпитно-образовним установама, обука на теме: криза, кризни догађаји, успешно реаговање на кризне догађаје, кризне интервенције,...	чланови Тима	током године
Реализација показне вежбе – проба евакуације из Дома и противпожарне обуке за ученике и запослене	директор у сарадњи са ватрогасном службом и надлежном фирмом за противпожарне обуке	током године

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Стручно усавршавање запослених се организује ради јачања компетенција за пружање психосоцијалне подршке, за реализацију плана евакуације и друге обуке које могу допринети ефикасном реаговању установе у различитим кризним ситуацијама.

У току ове школске године је планирана реализација стручних усавршавања - подела приручника Психолошке кризне интервенције у васпитно-образовним установама,

Дом ученика средњих школа Сомбор Развојни план установе 2024-2028.

обука на теме: криза, кризни догађаји, успешно реаговање на кризне догађаје, кризне интервенције,...

Планира се и реализација показне вежбе – проба евакуације из Дома и противпожарна обука за ученике и запослене.

УНАПРЕЂИВАЊЕ БЕЗБЕДНОСНЕ КУЛТУРЕ УЧЕНИКА И ЗАПОСЛЕНИХ

Васпитним радом са ученицима и реализацијом различитих облика стручног усавршавања за запослене, ученици и запослени ће континуирано јачати отпорности, да би били спремни за суочавање са кризним догађајима.

Отпорност се може дефинисати као способност система, заједнице или друштва које је изложено опасностима да се одупре, апсорбује, прилагоди, трансформише и опорави од ефеката опасности, на благовремен и ефикасан начин, укључујући очување и обнављање основних структура и функција кроз управљање ризиком.

ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ КАДА СЕ ДЕСИ КРИЗНИ ДОГАЂАЈ

Када установа има сазнање да се догодио кризни догађај одмах, а најкасније у року од 24 сата, активира се тим за кризне догађаје, који има следеће задатке:

- ✓ прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа;
- ✓ успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите;
- ✓ сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције;
- ✓ благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају;
- ✓ психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима;
- ✓ израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи;
- ✓ организација евентуалних комеморативних активности;
- ✓ праћење реализације планова и евалуација;
- ✓ вођење документације и извештавање и
- ✓ други послови који могу бити од значаја у ситуацијама када се деси кризни догађај.

Поступање установе:

Прикупљање	Тим прикупља информације о догађају (опис догађаја, место и

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

података, процена потреба и обавештавање надлежних органа	време када се десио догађај), ко је све погођен кризним догађајем и каква му је помоћ потребна, где се налази и у каквом је стању, као и о томе шта је већ урађено поводом тога у установи. У зависности од врсте/облика кризног догађаја, наредни корак подразумева хитно обавештавање полиције, хитне помоћи, ватрогасне службе, као и других евентуално потребних органа/служби. Неопходно је да запослени у установи поступају у складу са планом поступања у ситуацијама кризе и у зависности од врсте кризног догађаја, и у складу са планом евакуације. Тим за кризне догађаје благовремено информисе Министарство просвете, односно надлежну школску управу о догађају, као и предузетим активностима.
Успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите (социјална и здравствена заштита, полиција, јавно тужилаштво, јединица локалне самоуправе, мобилни тим).	На основу прикупљених података, уз обавезу хитног обавештавања спољашње мреже заштите, установа врши процену да ли може да поступа самостално или јој је потребна помоћ и подршка представника спољашње мреже заштите, са којом израђује јединствен план деловања, начин рада и извештавања. У зависности од облика/врсте и степена интензитета кризног догађаја установа процењује кога укључује од спољашње мреже заштите.
Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције	Уколико кризни догађај као последицу има најмање троје или више повређених или настрадалих лица, директор је у обавези да одмах по сазнању обавестити Министарство просвете како би се ангажовао интерсекторски мобилни тим за кризне ситуације, који је формиран у складу са Протоколом о поступању приликом суочавања друштва са кризним ситуацијама у оквиру Радне групе Владе Републике Србије ради пружања неопходне подршке. У ситуацијама када поступа мобилни тим, тим за кризне догађаје установе постаје саставни део мобилног тима. Тим за кризне догађаје установе пружа потребне информације мобилном тиму, учествује у заједничком планирању, организацији и реализацији психосоцијалне подршке. У сарадњи са мобилним тимом, тим установе врши праћење и идентификовање деце/ученика и

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

	запослених којима је потребна помоћ, пружа прву психолошку помоћ као и друге видове подршке.
Благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају	Директор установе именује особе задужене за припрему званичних информација за родитеље, ученике, запослене и за медије. Обавештења имају сврху континуираног информисања запослених, родитеља и деце/ученика и медија о најновијим, провереним и тачним информацијама до којих је установа дошла, ради планирања одговарајуће подршке и предузимања других потребних мера (сузбијање гласина и ширења панике); упознавање са могућим тешкоћама, ризицима, изазовима и начинима за њихово превазилажење; упознавање са начинима подршке. Саопштење за медије сачињава се у сарадњи са надлежним службама Министарства
Психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима	Тим за кризне догађаје прати реакција ученика, родитеља и запослених, идентификује коме је помоћ потребна и у складу са тим организује пружање психосоцијалне подршке. Приликом пружања психосоцијалне подршке као основна интервенција користи се психолошка прва помоћ. У зависности од врсте, интензитета и последица кризног догађаја, тим процењује потребу за укључивањем представника из система здравствене заштите у циљу пружања психосоцијалне подршке и/или укључивање интерсекторског мобилног тима за кризне ситуације.
Израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи	Тим за кризне догађаје у сарадњи са релевантним тимовима установе израђује план рада по измењеном, прилагођеном плану. Неопходно је да начин рада установе буде прилагођен последицама кризног догађаја, могућностима и потребама деце/ученика и запослених у погледу реализације свих школских активности непосредно након кризног догађаја. План рада треба да садржи конкретне активности/мере које установа планира да предузме, носиоце (извршиоце) планираних активности, временску динамику, начин извршења, начини праћења и извештавања. Приликом прављења плана важно је узети у обзир врсту кризног догађаја, број погођених особа, процену даљих ризика, реакцију локалне заједнице и одговарајуће правне аспекте.

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

	Након кризног догађаја, неопходно је да установа предузима активности које ће водити стабилизацији стања у установи - постепени повратак установе на редован начин рада који је био успостављен пре кризног догађаја уз континуирано праћење понашања деце/ученика и запослених у циљу процене ефеката подршке и предузимања даљих мера. Установа прати реализацију плана и у зависности од тока смиривања кризног догађаја, ревидира план, надопуњује га и коригује.
Организација евентуалних комеморативних активности	У случају кризних догађаја са смртним исходом, тим учествује у организацији и планирању адекватних комеморативних активности.
Праћење реализације плана и евалуација	Неопходно је праћење реализације плана рада (у оквиру плана рада тима за заштиту) у измењеним условима, евентуалне корекције и допуне плана у зависности од процене степена, броја и последица изазваних кризним догађајем и предузетим корацима.
Вођење документације и извештавање	Тим је дужан и да води документацију о спроведеним активностима у вези поступањем у кризној ситуацијом. Извештај о поступању установе доставља се надлежној школској управи, а када су у питању домови ученика, извештај о поступању се доставља и сектору Министарства надлежном за ученички и студентски стандард, у року од 15 дана од наступања периода стабилизације рада у установи.

ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВА НАКОН КРИЗНОГ ДОГАЂАЈА

Након реализације плана поступања у кризним догађајима, и успостављања стабилног стања у установи тим за кризне догађаје врши евалуацију спроведених активности и ачињава извештај. Евалуација обухвата: анализу ефеката спроведених мера и активности односно реализацију измењеног плана рада, као и пружање прве психолошке помоћи, са посебним освртом на снаге, изазове и препоруке у реаговању на кризни догађај. На основу евалуације плана реаговања у конкретним ситуацијама, установа даље унапређује план поступања установе у кризним ситуацијама.

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

Тим за кризне догађаје континуирано прати реаговања деце/ученика и запослених и процењује потребу за психосоцијалном подршком у наредном периоду и у сарадњи са спољашњом мрежом заштите израђује план о њеној реализацији.

Тим за кризне догађаје прати реализацију планова, у сарадњи са спољашњом мрежом заштите процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавање годишњица и слично).

**ПЛАН АКТИВНОСТИ У ДОМУ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА
СОМБОР**

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ ЗА ВРЕМЕ И НАКОН КРИЗНОГ ДОГАЂАЈА		
Медицинско збрињавање повређених, заштита имовине...	директор, чланови Тима, одговарајуће надлежне службе и органи	по потреби
Израдити оперативни план акције за конкретну врсту кризног догађаја са носиоцима (дефинисаним задужењима, улогама за чланове) и време реализације активности непосредно након кризног догађаја	директор, чланови Тима, одговарајуће надлежне службе и органи	по потреби
Сарадња са Министарством просвете – Одељење за послове ученичког и студентског стандарда и Школска управа Сомбор	директор	по потреби
Прикупити основне податке (у зависности од самог кризног догађаја) о томе: - шта се догодило, - када се догодило, - где се догодило, - ко је директно, а ко индиректно укључен у догађај, - у каквом су стању, како реагују, где се налазе особе које су директно или индиректно укључене у догађај,	директор, чланови Тима	по потреби

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

- шта је већ учињено ради ублажавања последица догађаја,		
Израдити саопштење за све запослене, ученике и родитеље у вези са конкретним кризним догађајем (са провереним информацијама, као и активностима које ће се предузети у наредном периоду за ублажавање последица	чланови Тима	по потреби
Израдити саопштење за медије у вези са конкретним кризним догађајем и план активности, носиоце и временску динамику које ће се предузети у наредном периоду (2-3 недеље)	директор	по потреби
Реализовати активности подршке кроз: - разговоре са ученицима, родитељима (индивидуално, посебно са ученицима који су директни учесници или блиско повезани са њима, у мањим групама, са целим одељењем) у вези са кризним догађајем, како наставити даље, како помоћи један другом, шта смо из свега научили..., радионице на теме изражавање тешких и болних осећања, суочавање са кризним догађајем, рад на порасту самопоуздања, - разговоре са запосленима (индивидуално, мање групе, колектив) у савлађивању личних, емоционалних проблема, као и договора враћању уобичајеним образовно-васпитним активностима, - активности које ће окупити ученике, родитеље, запослене: нпр. организовати дружења међу ученицима/родитељима: спортска такмичења, излазак ван Дома, уређење домског простора, учионица, домског дворишта..., - давање могућности ученицима, родитељима и запосленима који то желе да учествују и сами као помоћ и подршка,	чланови Тима, васпитачи, ученици, родитељи	по потреби

Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.

- учествовање у ритуалним активностима опраштања: комеморација, сахрана, формирање кутка сећања (туговања) на преминулог – цртежи, писма, фотографије...		
Поднети извештај Педагошком већу и Управном одбору	директор, стручни сарадник - психолог	по потреби
Континуирано обавештавати ученике, родитеље, запослене, медије о предузетим активностима и планом за даље	директор, координатор васпитне службе, стручни сарадник - психолог	по потреби

НАЧИНИ УКЉУЧИВАЊА И САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Тим за кризне ситуације ће у ситуацији неког кризног догађаја израдити саопштење за све запослене, ученике и родитеље у вези са конкретним кризним догађајем.

Саопштење мора бити са провереним информацијама, као и активностима које ће се предузети у наредном периоду за ублажавања последица, начине укључивања и сарадње са породицом ради заједничког деловања на јачању отпорности установе.

ВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Тим за кризне догађаје прати реализацију планова, у сарадњи са спољашњом мрежом заштите процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавања годишњица и слично).

Тим за кризне догађаје израђује саопштење за све запослене, ученике и родитеље у вези са конкретним кризним догађајем (са провереним информацијама, као и активностима које ће се предузети у наредном периоду за ублажавања последица).

Тим за кризне догађаје израђује саопштење за медије у вези са конкретним кризним догађајем и план активности, носиоце и временску динамику које ће се предузети у наредном периоду (2-3 недеље).

*Дом ученика средњих школа Сомбор
Развојни план установе 2024-2028.*

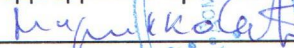
Тим за кризне догађаје израђује саопштење за све запослене, ученике и родитеље у вези са конкретним кризним догађајем (са провереним информацијама, као и активностима које ће се предузети у наредном периоду за ублажавање последица.

Тим за кризне догађаје израђује саопштење за медије у вези са конкретним кризним догађајем и план активности, носиоце и временску динамику које ће се предузети у наредном периоду (2-3 недеље).

Тим је дужан и да води документацију о спроведеним активностима у вези са поступањем у кризној ситуацији. Извештај о поступању Дома доставља се надлежној Школској управи и сектору Министарства надлежном за ученички и студентски стандард, у року од 15 дана од наступања периода стабилизације рада у Дому.

Сомбор, септембар 2024.

Председник Управног одбора

Милош Маринковић

